



Delovno srečanje slovenskih novinarjev

Minuli četrtek, petek in soboto so potekali v Radencih sedmi študijski dnevi Mitje Gorjupa, ki jih Društvo novinarjev Slovenije in Republiška konferenca SZDL prireja vsako leto v spomin na velikega novinarja in politika Mitjo Gorjupa, ki je postal mnogim novinarjem vzornik prav zaradi svojega znanja in angažiranosti ter neslutene razgledanosti. Študijski dnevi vzornika so sovpadali s 40-letnico ustanovitve novinarskega društva, udeležilo pa se jih je kar okrog 250 novinarjev iz vse Slovenije ter drugih republik in pokrajin.

Uvodno besedo in hkrati otvoritev trodnevne srečanja je imel predsednik društva novinarjev Slovenije Slavko Fras. »Novinarji smo sestavni del družbe. Slepili bi se, če bi si domišljali, da smo zmogni absolutne sodbe in da imamo pravico svojo resnico vsiljevati družbi kot splošno«, je med drugim dejal Slavko Fras.

Predsednik RK SZDL Franc Šetinc je bil slavnostni govornik, svoja razmišljanja pa je posvetil 40-letnici Društva novinarjev Slovenije in nalogam socialističnega samoupravnega novinarstva.

Novinarje sta pozdravila tudi Feri Horvat, generalni direktor Radenske in Boris Prejac, predstavnik pomurskega medobčinskega sveta SZDL. Pred mikrofonom je stopil tudi Djuro Šmicberger, sedanjí predsednik aktivna partizanskih novinarjev. Spregovoril je o začetkih sedanjega novinarstva, dotaknil se je pomena metliške konference leta 1943, partizanskega tiska, ustanovitve društva novinarjev pred 40 leti ter takratnih novinarjev, ki so imeli v rokah poleg peresa tudi puško. Danes puška ni potrebna, je med drugim dejal, morate pa imeti prav tako odločnost, pogum in udarnost, kot so ga imeli partizanski novinarji.

V popoldanskem delu se je pričelo delovno srečanje študijskih dnevov. Pogovori so se sukali predvsem o socialističnem samoupravnem novinarstvu v današnjem času in današnjih razmerah, spregovorili pa so tudi o odnosih v uredništvih, o



Predsednica ZIS Milka Planinc govori slovenskim novinarjem.

vrednotenju novinarskega poklica, o bodočem zakonu o javnem obveščanju itd.

Najzanimivejši dan študijskih dnevov Mitje Gorjupa je bil vsekakor petek, 9. novembra. Novinarje je namreč obiskala tudi predsednica zveznega izvršnega sveta Milka Planinc. V skoraj triurnem razgovoru je odkrila in pojasnila mnogo vprašanj, uvodoma pa je seveda spregovorila o sedanjem trenutku uresničevanja programa ekonomske stabilizacije. Po njenem mnenju stabilizacijski program dosledno uresničujemo, obenem pa tudi vemo, kje smo v današnjih razmerah. Po njenih besedah smo v preteklem obdobju veliko storili in dosegli mnoge cilje. Seveda pa je bila jugoslovanska vlada velikokrat prisiljena uvesti neljube administrativne ukrepe, ki so jih narekemale različne razmere.

Ko je spregovorila o inflaciji, je predsednica ZIS dejala, da bo to sicer ena glavnih nalog za krotitev le-te, vendar se je ne bomo mogli rešiti še tako kmalu, saj so posredi različni vzroki, ki so tipični za naše razmere. Vse bolj prihaja na površje ponudba in povpraševanje na tržišču, pri naraščanju inflacije pa pomenijo največji problem veliki stroški in slaba struktura proizvodnje. Velik poudarek je Planinceva namenila tudi odnosom med delom in nedelom, kar pomeni boljše stimulirano delo. To je eden izmed pogojev za razvoj, ki bo že prihodnje leto prinesel rešitev na področju tečajnih razlik, ki znašajo že dva tisoč sto milijard dinarjev. Tako bo prihodnje leto odločilno, saj bomo sprejemali srednjeročni načrt.

Zanimivo tematiko pa je Milka Planinc zaključila z besedami: »Naše možnosti svobodne neuvrščene države moramo izkoristiti in v našem sistemu doseči razvoj, saj sistem, ki ne omogoča razvoja, ni privlačen za nobenega«.

V popoldanskem delu srečanja je sodeloval tudi član predsedstva CK ZKJ Mitja Ribičič, sicer že »tradicionalni« udeleženec študijskih dnevov slovenskih novinarjev. Najprej je opisal delovanje zveze komunistov v minulemu letu, nato pa je govoril o 13. seji CK ZKJ. Prav v zdajšnjem času smo priče največji bitki, da bi zveza komunistov postala resnično avangarda pri uresničevanju socialističnega samoupravnega razvoja naše družbe in bitke za ve.toakcijsko enotnost, je med drugim dejal Ribičič.

Srečanja slovenskih novinarjev bi se moral udeležiti tudi Aleksander Grličkov, da bi udeležencem spregovoril o mednarodnih razmerah, vendar je bil prisiljen zadnji trenutek odpovedati udeležbo. Zato je bil zaključek posvečen jugoslovanskemu sodelovanju s sosednjimi državami. Uvodno razmišljanje k tej temi je prispeval Marko Kosin, predsednik komiteja za mednarodno sodelovanje izvršnega sveta skupščine SRS.

Tridnevni študijski dnevi Mitje Gorjupa so bili ocenjeni kot doslej najbolj živahna in temeljita izmenjava mnenj, za nas udeležence pa zato velike koristi in spodbuda za še boljše delo.

Marko Rakušček

PRED REFERENDUMOM V HORJULU IN KRANJU

Pričakujejo ugoden izid

Kot je znano, se bodo v četrtek, 22. t. m. delavci TOZD Elektronika Horjul in vsi delavci DO Kibernetika iz Kranja na referendumu odločali o združitvi horjulske TOZD iz DO ISEZ v DO Kibernetika. Pozanimali smo se, kako so potekale priprave na referendum, kakšno je vzdušje med delavci in kakšen izid referenduma pričakujejo.

Tako smo o vsem tem povprašali direktorja kadrovskega področja DO Kibernetika Naceta Pavlina in direktorja TOZD Tovarne elektronskih instrumentov Horjul Matjaža Travnja.

Naceta Pavlinu iz DO Kibernetika smo najprej zastavili naslednje vprašanje:

22. novembra bo referendum o združitvi temeljne organizacije Elektronika Horjul z DO Iskra Kibernetika. Zanima nas, kako so potekale priprave na referendum v vaši delovni organizaciji?

»Priprave na referendum oz. združitve temeljne organizacije Elektronika, ki se izoča iz delovne organizacije Elektrozveze Ljubljana in se združuje skupno z drugimi temeljnimi organizacijami v delovno organizacijo Iskra Kibernetika, so bile dolgoročne, saj so potekale več kot leto in pol. Bile so tudi temeljite, ker smo takoj v začetku predvidenih združevanj imenovali posebne strokovne komisije, ki so samoupravne organe tudi sprotno obveščale, kako poteka združevanje.«

Kakšne bodo prednosti združitve nove temeljne organizacije z vašo DO, ker ste kot ste pravkar povedali, združitve pripravljali poldrugo leto?

»Vsaka združitev mora težiti k določenemu cilju in cilj mora na vsak način temeljiti na koristih, ki naj bi jih bodoče združenje prineslo. Smatramo, da bo teh koristi praktično več. Menimo, da je to eden prvih korakov v programski

usmeritvi Iskra 2000 o združevanju programov. Na uspehe in naš program v Kibernetiki povezujemo program merilnih instrumenotv v celoti, tako da se omenjeni program ne bo več izvajal v dveh delovnih organizacijah. Zaradi tega ne bo prišlo več do podvajanja proizvodnega procesa in tako bo več sredstev, kadrov in sploh sil za doseglo bolj-ših rezultatov, ker se omenjena tehnika sooča z novimi, sodobnejšimi elektronskimi kategorijami v povezavi z mikro-računalniškim vodenjem in v tej smeri ima temeljna organizacija Elektronika že precej izkušenj.«

Kakšno pa je vzdušje in razpoloženje med delavci Kibernetike pred referendumom?

»V Kibernetiki letos nismo imeli še nobenega referenduma, zato menimo, da se bodo delavci ob dosedanjih razpravah, ki smo jih imeli na organih upravljanja in strokovnih komisijah ter seveda tudi na prvih zborih delavcev, ko smo podali informacije o predlagani združitvi ugodno izjasnili in smatramo, da je vzdušje temu ustrezno. Mislim, da so delavci dojele potrebnost združitve teh dveh programov in da so uvideli ekonomsko korist. V Kibernetiki se bo na ta način izboljšala struktura proizvodnih delavcev napram režijskim delavcem in tako smo prepričani, da bo referendum uspel. Seveda pa na rezultate referenduma lahko vplivajo tudi drugi činitelji, ki so zunaj naše delovne organizacije ali celo zunaj Iskre. Ven-

dar upamo, da ti činitelji ne bodo vplivali v takšni meri, da referendum ne bi uspel. Združitev pa je predvidena s 1. 1. 1985. leta.«

Naš drugi sogovornik o isti temi je bil direktor TOZD Elektronika Horjul Matjaž Traven.

»Glede referenduma moram poudariti,« je poudaril Matjaž Traven, »da v naši TOZD ne bo večjih problemov in upamo, da jih tudi v DO Kibernetika ne bo.

Neprijetno bi bilo, če bi referendum morali ponavljati. Ne morem namreč mimo tega, da smo s srednjeročnim planom že v zamudi. Gotovo je sedaj tudi trenutek, da bi integracijo opravili prav zdaj, ob koncu leta. Če referendum ob tej priložnosti ne bi uspel, se vprašujemo, kako naj torej planiramo delo za prihodnje srednjeročno obdobje.

Prav zato je tudi logična potreba, da referendum v DO Kibernetiki uspe v vseh njenih TOZD, ker mislim, da v nasprotnem primeru sploh ne obstaja možnost, da bi prišlo do združitve. To pa bi bila velika škoda tako za DO Kibernetika kot za našo TOZD.

Ob koncu bi kazalo še poudariti, da naša TOZD ni problematična v nobenem smislu, četudi je tudi res, da bogastva ne prinašamo s seboj. Sicer pa je smisel prave integracije tako ali tako v programskem povezovanju in ne v čemerkoli drugem.«

mak D. Ž.



Zadnje dni oktobra je bila na tridnevnem delovnem obisku v SR Sloveniji skupina okrog petdesetih tujih novinarjev, akreditiranih pri nas. Prvega dne svojega obiska, 29. oktobra, so bili gostje Iskre, kjer so jim predstavniki SOZD Iskra podrobno in nazorno predstavili Iskro, nakar so odgovarjali na zanimiva vprašanja tujih novinarjev, ki so zadevala tako izvozno-uvozno problematiko, kot razvoj tehnologije in učinkovitost samoupravljanja v združenem delu. Po obisku v Iskri so bili istega dne popoldne tuji novinarji gostje predsednika IS skupščine SRS Dušana Sinigija, nakar so odpovali v Radence, kjer so obiskali tovarno Muro in se seznanili s problematiko manjšinskega kompleksa, zlasti njegovega razreševanja na področju šolstva in sožitja med Slovenci in Madžari na tamkajšnjem območju. Na sliki: tuji novinarji v Iskri.

TOZD TOVARNA GOSPODINJSKIH APARATOV, RETEČE

Novembrska proizvodnja: 200 % poprečne!

Novo kolektivno začasno vodstvo temeljne organizacije Tovarna gospodinjskih aparatov iz Reteč je krepko poprijelo za delo. Poleg vrste nujnih ukrepov so med drugim sprejeli sklep, da bodo novembra v aktiviranju vseh notranjih rezerv dosegli podvojen obseg proizvodnje v primerjavi s poprečjem drugih mesecev letošnjega leta.

Doseganje načrtovanih 220 milijonov mesečne realizacije namesto prejšnjih 110 je zahteven, vendar, kot nam je v razgovoru zatrdil predsednik začasnega kolektivnega organa Branko Mesec, dosegljiv cilj. Nič manj pa tudi neizogiben pri razreševanju nakopičenih izredno hudih težav, ki izvirajo iz nedoseganja proaizvodnje za izvoz in domači trg.

Izpadu so namreč povzročili velike težave z zagotavljanjem likvidnosti, dinarske in devizne, podvojena proizvodnja v novembru pa bo težave vsaj delno ublažila. Še zlasti zaradi relativno nižjih stroškov, saj bodo v največji možni meri izpraznili (predobro založena) skladišča.

Tako bodo obnovili proizvodnjo štedilnikov, ki jih nameravajo izde-

lati 1580 in ob vložku 20 milijonov iztržiti 70 milijonov dinarjev. Tudi sicer so zdajšnji ukrepi usmerjeni v zmanjševanje 245 milijonov dinarjev vrednih zalog (prvih devetih mesecev letošnjega leta), ki jih obremenjuje še nekaj deset milijonov dinarjev vredna zaloga nedokončanih izdelkov.

Na ta način in z angažiranjem vseh možnih delovnih rok (za stalno so premetili na delo v proizvodnjo 28 delavcev, vsi preostali režijci pa so dolžni poprijeti za delo v proizvodnji po načelu dva tedna na svojem delovnem mestu, teden v proizvodnji) bodo poskušali obrzdati naraščanje izgube, ki je v devetih mesecih letošnjega leta dosegla že skupno 245 milijonov dinarjev. Brzdanje

(Nadaljevanje na 3. strani)

Neznani pogoji gospodarjenja v prihodnjem letu

Na zadnji seji skupščine Slovenske samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino so izvolili Milana Loparnika iz Iskre za stalnega člana slovenske delegacije v ISEOT Jugoslavije, za stalnega člana v komisiji za uvoz opreme v SISEOT Slovenije in za namestnika člana izvršnega odbora ISEOT Jugoslavije. In z Milanom Loparnikom, zdaj je strokovni sodelavec v zunanje-trgovinski temeljni organizaciji Iskre Commrce, pred tem pa je bil vrsto let direktor uvozne dejavnosti, smo se pogovarjali o tem, kako daleč smo v Sloveniji in Jugoslaviji z načrtovanjem ekonomskih odnosov s tujino v prihodnjem letu.

Zadnje, 50. zasedanje skupščine SISEOT Slovenije je imelo obsežen dnevni red. Na njem ste sprejeli tudi nekaj pomembnih sklepov, med njimi izhodišča za pripravo planov ekonomskih odnosov s tujino v prihodnjem letu ter smernice za obdobje 1986/90. Bi morda začela s tem?

»Vsekakor. Na zasedanju smo se dogovorili, da bomo šli v načrtovanje ekonomskih odnosov s tujino pod predpostavko, da bodo pogoji gospodarjenja v prihodnjem letu enaki kot letos in da bodo ti pogoji omogočili realizacijo slovenskega cilja, ta pa je konvertibilni devizni priliv v višini milijarde 650 milijonov dolarjev in celotni konvertibilni izvoz v višini 2.666 milijonov dolarjev.

Da bi Slovenija dosegla ta cilj, bi morali v prihodnjem letu povečati celotni izvoz na konvertibilno območje za 14% od tega izvoza blaga za 16% in priliv storitev za 9%. Pri tem načrtovanju bomo morali izvozniki v Sloveniji upoštevati tudi določila resolucije o politiki uresničevanja usmeritev družbenega plana Slovenije za sedanje srednjeročno obdobje. Tako bodo morali med drugim ostati zunanje-trgovinski posli, ki



Milan Loparnik.

potekajo v razmerju 1:1, v globalu na ravni letošnjega leta.

V Sloveniji si bomo posebej prizadevali tudi za rast obmejnega gospodarskega sodelovanja, ki naj bi raslo po enaki stopnji, kot konvertibilni izvoz v države, s katerimi imamo urejeno obmejno gospodarsko sodelovanje.«

Izhodišča za pripravo planov ekonomskih odnosov s tujino v prihodnjem (Nadaljevanje na 3. strani)

Iskrina merilna tehnika mora uspešneje osvajati tržišča

V TOZD Elektronika Horjul dosegajo v letošnjem letu zadovoljive poslovne rezultate, saj bodo letni plan uresničili 105 %, pri čemer so v prvih 9 mesecih dosegli 78 % celoletnega plana. Prodsja v višini 600 mio din je glede na 280 zaposlenih prav tako ugodna in pomeni skoraj mio din dohodka na zaposlenega v prvih 9 mesecih ter 60 mio din za sklade. To je nekaj osnovnih pokazateljev poslovanja temeljne organizacije, ki so jo v četrtek 8. 11. 1984 obiskali predstavniki SOZD ISKRA, da bi se поблиže spoznali z delom tega majhnega, a dokaj prožnega kolektiva.

V Horjulu so hitro osvajali nova znanja

Iskra je prišla v Horjul že leta 1957, ko je tedanji IEV uspel dobiti na pol dograjeni industrijski objekt v Horjulu. Tja se je do konca leta preselil celoten laboratorij za elektronske merilne instrumente. Tako se je približno 65 delavcev redno vozilo v dveh avtobusih v Horjul, kjer jih je skupno s Horjulčani že prvo leto bilo okrog 90.

Nadaljnja širitev je potekala vse bolj intenzivno. Delovne sile je bilo v Hor-

Tedaj so spet dokazali, da so sposobni hitro osvajati zahtevno tehnologijo in dobavljati kvalitetne izdelke. Seveda pa je vse to zahtevalo dodatno usposabljanje vseh delavcev, kar je spet bila osnova za nadaljnje izvozne posle.

»V vsem tem času niso zanemarili domačega trga. Omenimo naj predvsem njihove aparature za zveze, ki jih je tovarna sprejela v proizvodnjo, sprva za civilno področje potem pa še za profesionalno uporabo. Ta proizvodni program je postal tržno zelo uspešen. Prodali so čez 10.000 aparatov te družine, s tovarstveno proizvodnjo pa je njihova tovarna pridobila znanje na področju visokofrekvenčnih aparatov in serijske proizvodnje. S temi aparaturami so tudi zapolnili praznino na jugo-

rega je današnja proizvodnja elektronskega računalniškega dela za spektrofotometer v takem obsegu, da predstavlja polovico sedanje proizvodnje v Horjulu. Kaj to pomeni, nam morda bolj pove podatek, da so trenutno celo največji proizvajalec mikroročunalnikov v Jugoslaviji ter da so osvojili tehnologijo, s katero lahko realizirajo najmodernejše merilne naprave.

DELO DRUŽBENO-POLITIČNIH ORGANIZACIJ

Po besedah sekretarja OOOZK, Pavla Zdešarja, družbeno politične organizacije dobro sodelujejo in to na vseh področjih. Delo OOOZK je sicer zaradi maloštevilčnosti nekoliko oteženo, vendar je kljub temu uspešno, saj delavci njihove temeljne organizacije radi podprejo vsako pozitivno pobudo.

KADRI

Od 280 zaposlenih jih ima 8 % VS, 3 % VŠ in 14 % SS ter 1,3 KV. Osrednji problem je še vedno zaposlovanje ustreznega kadra na kritičnih (vodilnih, vodstvenih, strokovnih) delovnih mestih in pomanjkanje novih delokrogov za ozke profile, to je predvsem za delavce ki imajo OŠ in za delavce z administrativno šolo ter ESS.

ŠTIPENDIJE

Z načrtnim štipendiranjem so začeli leta 1976, ko so dali prednost štipendistom iz neposredne okolice tovarne. Ta odločitev je bila zelo pomembna, ker se je po končanem študiju posledje tudi velika večina zaposlila v njihovi TOZD.

STANOVANJSKO PODROČJE

Da bi rešili stanovanjski problem tistih prosilcev, ki niso imeli možnosti individualne gradnje so pred leti zgradili stanovanjski blok in s tem pokrili trenutne potrebe. Sicer pa podpirajo individualno gradnjo, za katero je na njihovem področju dovolj prostora.

SOCIALA:

V TOZD ni kritičnih problemov in tudi ne primera, da bi imel delavec nižji OD od zamčenega, nekaj problemov alkoholizma pa so uspešno rešili.

Nujno bo treba bolj usmeriti moči po posameznih branžah

Delavci TOZD Elektronika Horjul so s predstavniki SOZD ISKRA obravnavali celotno problematiko poslovanja, pri čemer so še posebej izpostavili vprašanje nadaljnjega razvoja. Tu je Simon PRIMOŽIČ opozoril predvsem na nujnost agresivnejšega izvoza, saj se je v Iskri že prevečkrat pokazalo, da so tam, kjer so šli v izvoz na konvertibilno tržišče tudi programsko bistveno bolj



Predstavniki SOZD Iskra na ogledu proizvodnje.

julu dovolj, prostora za delo prav tako in povpraševanje po izdelkih je še naprej ostajalo zelo veliko. Dosegli so izjemno rast, ki jih je po treh letih privedla do take razširitve, da jim je ponovno začelo primanjkovati prostorov in se je njihov razvoj preselil nazaj v Ljubljano, kjer so se kot prvi vselili v zgradbo tobačne tovarne na Tržaški 2.

Celoten razvoj tovarne v Horjulu je bil stalen, neprekinjen, vendar nekaj pomembnejših prelomnic je vseeno bilo. Med prvimi je bil prevzem dela za CONTROL DATA CORPORATION, in sicer montaže tiskanih ploščic za računalnik, 1968—69. To je bilo zelo zahtevno delo, predvsem glede kvalitete in časovnih obveznosti tako, da so si ob njem pridobili precej znanja in delovnih navad, ki so jim še kako prišle prav.

Glede pridobivanja znanja je še vredno povedati, da so npr. morali izdelati ves potek montaže, izdelati pripomočke, organizirati kontrolo in ekspedit. Vse to je zelo dobro uspelo. Ameriški kupec je bil s kvaliteto njihovega dela zelo zadovoljen in tudi oni so kot rečeno zrasli tako tehnološko kot gospodarsko, saj so pri tem dovolj dobro zaslužili in to v dolarjih. Dodatna prednost pri vsem tem so bile še reference, ki so jim ob nadaljnjem iskanju kupcev prišle zelo prav, ker so se imeli tudi s čim pohvaliti.

Vztrajno iskanje novih izvoznih možnosti se jim je kmalu obrestovalo. Povezali so se s firmo BECKMAN iz ZRN, za katero so izdelovali po njihovi dokumentaciji spektralni fotometer.

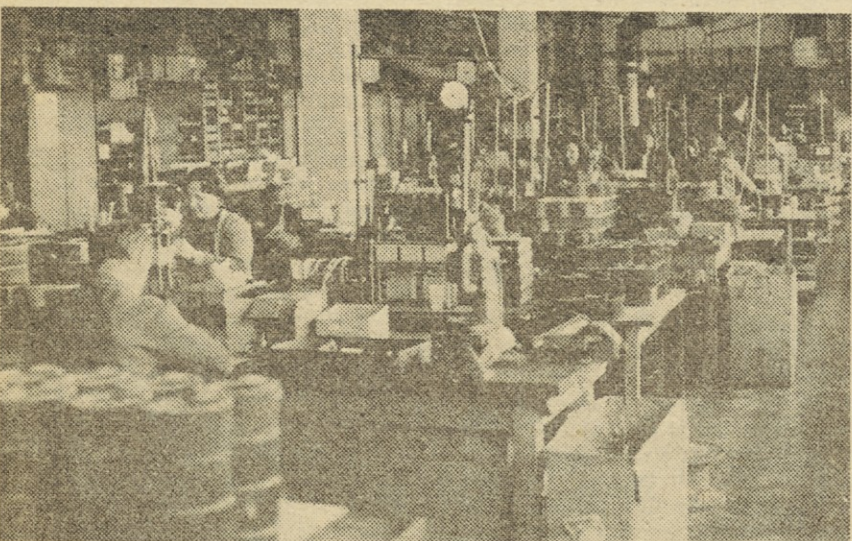
slovanskem tržišču, kar je za široko družbo zelo pomembno ter da je na teh aparaturah prišla do izraza njihova usmeritev h kvalitetnemu in zanesljivemu izdelku, kar so prav te aparature izrecno dokazale.

Nadaljnji korak v sodobno tehniko je pomenilo poslovno tehnično sodelovanje s svetovno znanim Carl Zeiss. Za njih so prevzeli razvoj in proizvodnjo elektronskega računalniškega dela za spektrofotometer, kar je postavilo



Motiv iz proizvodnje.

prednje osvajanje popolnoma novega področja mikroročunalništva. Povezali so se z IJS in skupaj z njimi izdelali mikroročunalniški sistem, na osnovi kate-



Motiv iz proizvodnje.

PRED REFERENDUMOM V NOvem MESTU

Integracija zagotavlja hitrejši razvoj

Dne 14. 11. 1984 so bili v prostorih Skupščine občine Novo mesto razgovori med predstavniki skupščine občine Novo mesto in družbeno političnih organizacij Novo mesto, ki jih je vodil predsednik izvršnega sveta skupščine občine Novo mesto Jože Suhadolnik in predstavniki SOZD Iskra ter delovnih organizacij Iskre Avtomatike in Iskre Elementov za elektroniko pod vodstvom predsednika kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra Borisa Lasič.

Namen sestanka je bil predvsem izmenjava mnenj in stališč o razvoju Iskrinih temeljnih organizacij združenega dela, delujočih na področju občine Novo mesto. Predstavniki Iskre so nakazali izhodišča za razvoj Iskrinih temeljnih organizacij na tem področju in to zlasti v smeri sodobnih proizvodnih programov, z dogovorom, da ta razvoj najde ustrezno mesto tako v planskih dokumentih SOZD Iskra kot v planskih dokumentih Skupščine občine Novo mesto. Dogovorjeno je tudi bilo, da je nujna vsaj vsakoletna izmenjava informacij med predstavniki družbeno političnih skupnosti in družbeno političnih organizacij občine Novo mesto s predstavniki Iskre. Poleg tega je bilo tudi dogovorjeno, da se v bližnji prihodnosti organizira podoben razgovor ob navzočnosti predstavnikov vseh TOZD tega področja. Predloženo je bilo tudi funkcioniranje skupnih dejavnosti v okviru SOZD Iskra in to zlasti Iskra banke in Iskra Commerce.

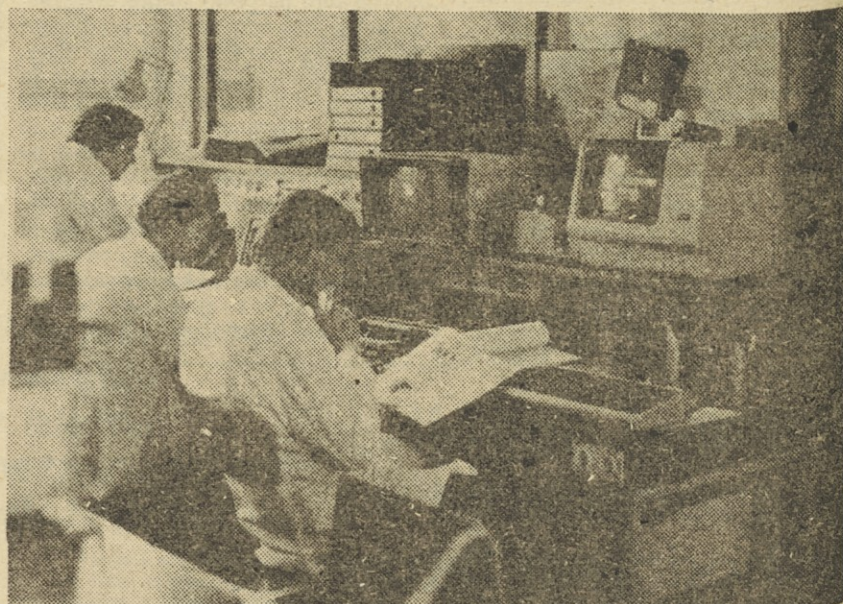
Razumljivo je, da je bilo posvečeno veliko časa razgovoru o združitvi Iskrine TOZD Tovarne elektro spojin vezij in Iskrine TOZD Tovarne napajalnih naprav v Novem mestu. Izdelan je ustrezen elaborat o družbeno ekonomski upravičenosti združitve ter to združitve podpirajo tako predstavniki družbeno političnih skupnosti kot družbeno političnih organizacij Novo mesto.

Skupno mnenje je bilo, da je ta združitve nujna, da pa je potrebno še delavcem v obeh TOZD do referendumu pojasniti vprašanja, ki so jih postavili in pa so bila do sedaj eventualno premalo pojasnjena.

Da bi referendum čimbolj uspel se v to akcijo vključujejo tudi družbeno politične organizacije občine Novo mesto, zlasti občinski sindikalni svet po svojih predstavnikih, ki bo tudi še nadalje s svojo aktivnostjo pomagal, da bi referendum v obeh TOZD čimboljše uspela.

Splošno mnenje je bilo, da ta integracija zagotavlja hitrejši razvoj v okviru nove TOZD in s tem tudi zagotavlja socialno varnost zaposlenih delavcev.

O predvideni združitvi pa še nekaj več v naslednji številki Glasila Iskra. G. P.



V razvojnem oddelku.

napredovali kot tiste temeljne organizacije, ki so bile usmerjene na domače ali klirinško tržišče.

Razprava, ki je nato sledila je še pokazala, da bo za uspešnejši izvoz nujno bolj osredotočiti moči po posameznih branžah v Iskri, ker sicer ne bo željenega uspeha. Zato bo tudi temeljna organizacija Elektronika Horjul morala nujno uskladiti svoje proizvodne programe s programom proizvodnje merilne tehnike v DO Kibernetika ter tako skupno z njo zagotoviti prodor Iskrine merilne tehnike na tržišču.

Pred leti je bila Iskra na tem področju vodilna v Jugoslaviji, sedaj pa jo postopno izriva vse več proizvajalcev. Iskra bo zato morala pospešiti razvoj te svoje proizvodne branže in čimprej nadomestiti zamujeno. Ob pravilnem planiranju in razvojni usmeritvi je to področje tržno dovolj zanimivo, obveljala pa je tudi ugotovitev, da so v Horjulu že dokazali prožnost, ki je še kako pomembna pri osvajanju tako zahtevnega tehnološkega področja.

Boris Čerin

V RAZGOVORU SO SODELOVALI

SOZD Iskra

Janez Kern, predsednik DS SOZD Iskra
Simon Primožič, član KPO SOZD Iskra
Stane Preskar, svetovalec KPO SOZD Iskra
Tone Orožim, predsednik aktiva ZB SOZD Iskra
Miloš Pavlica, sekretar DPO SOZD Iskra
Jože Mokorel, predsednik koordinacijskega sveta ZSM SOZD Iskra

DO Elektrozveze

Silvo Lednik, predsednik delavskega sveta DO Elektrozveze
Zorko Ravbar, predsednik akcijske konference ZK DO
Maks Simončič, predsednik konference sindikata DO
Momčilo Stanič, pomočnik glavnega direktorja

TOZD Elektronika Horjul

Bojan Katulinič, predsednik DS
Matjaž Traven, v.d. direktor TOZD
Pavel Zdešar, sekretar OO ZK
Darko Zdešar, predsednik izvršnega odbora sindikata
Jožica Cepon, predsednik mladine
Marija Komel, sekretar TOZD

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittich (Avtomatika), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Lado Drobaž (I.C.), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23/1. telefon: 223-977

— Tisk: Časopisno podjetje

PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Investicijski inženiring

Po dolgih letih smo se prepričali, da bodo nove tehnične proizvodnje v povezavi s sodobno urejenim poslovanjem temeljno jamstvo za povečano prodajno dejavnost, zlasti na tujih pomembnih tržiščih. Če tej misli sledimo razvojno, so torej investicije tiste, ki bodo bržkone odločile za napredek in uspešnost Iskre. Investicijski strokovni potencial znotraj celotne Iskre pa je tako razdrobljen in nepovezan, da je vreden razmislek o predlogu Invest servisa.

Investicijska dejavnost terja izredno zahtevno in raznoliko strokovno znanje, ki izhaja iz programske zelo zapletenih projektov. Poleg tega je odvisna od mnogih dejavnikov, ki se od primera do primera sicer spreminjajo, vendar temelje na nekaterih skupnih strokovnih znanjih. Vsekakor je podrobna strokovna specializiranost osnovni pogoj za sleherni investicijsko naložbo, ki pa mora biti obvezno komplekso zajeta pri investicijskem inženiringu.

Zakon o združenem delu opredeljuje investicijsko dejavnost predvsem iz zornega kota odločanja in določa temeljno organizacijo združenega dela kot tisto osnovno celico, ki ima edina pravico in dolžnost razporejati sredstva za razširjeno reprodukcijo. Tako opredelitev zakonodajalca pa ne pomeni, da lahko tozdr povsem samostojno in neodvisno načrtuje svoj razvoj, temveč je prek delovne organizacije oz. sozda dolžna usklajevati svoje in skupne razvojne načrte.

Po novem zakonu o gradnji objektov bo investicijske programe lahko izdelovala samo delovna organizacija, ki ima to dejavnost vpisano v sodni register in zaposlene ustrezne strokovne kadre. Po sedanjih informacijah na podlagi razgovorov nobena naša delovna organizacija v sklopu sozda nima vseh pogojev za izpolnjevanje določil novega zakona. Čeprav so nekatere organizacije razvile v času investicijskih del svoje okrnjene skupine, je jasno, da bodo morale bodoče investicijske programe naročati pri zunanjih institucijah, ki so za to registrirane, seveda v primeru, če problema ne uredimo sami znotraj celotne Iskre.

Doslej so okrnjene investicijske skupine v okviru posameznih delovnih organizacij povzročile tudi vrsto negativnih posledic, ki so odsevale v dokaj nesmotrni odnosih ter neenotnem nastopu do zunanjih partnerjev. Tako so se npr. v okviru enega industrijskega kompleksa posamezne delovne organi-

zacije dogovarjale z različnimi projektanti oziroma organizacijami, kar ni bilo niti racionalno, preprečevalo pa je tudi unificiranje oziroma tipiziranje določenih stopenj pri projektiranju in ponekod kazilo celotno podobo Iskre. Celotno pri izboru in nabavi opreme je obstajala pretežna odvisnost od zamisli in čisto osebnostnih presoj posameznikov oziroma ožjih skupin, ki so na teh področjih delovale.

Poslovodni kolegi sozda je letos v aprilu naročil Invest servis, naj se poveže z vsemi odgovornimi predstavniki delovnih organizacij znotraj Iskre zaradi učinkovitejši organiziranosti investicijske dejavnosti in skupaj z njimi prouči pogoje, predloge in nasvete ter izdela osnutek tako imenovane matrične organiziranosti investitorskega inženiringa za celotno Iskro.

Znano je, da je Invest servis organizacija skupnega pomena, ki je med drugim tudi registrirana v sodnem registru za izvedbo določenih aktivnosti v investicijskem procesu. V ta namen zaposluje 14 delavcev različnih specializiranih strokovnosti. Tak položaj znotraj Iskre z že oblikovanim jedrom investicijskega inženiringa ji skupaj z dolgotrajnimi izkušnjami na tem področju omogoča, da prevzame funkcijo organizatorja investicijske dejavnosti v sklopu sozdr, seveda v obliki matrične organizacije.

Matrična organiziranost temelji na preprostem dejstvu, da ima celotna

Iskra dovolj strokovnjakov — specialistov za sestavo slehernega investicijskega elaborata, izdelavo in kontrolo, vendar pa posamezne organizacije z nepopolnimi skupinami tega nimajo. Če bi združili znanje in delo celotnega Iskrinega investicijskega strokovnega potenciala — pri čemer ni mišljena prostorska in formalno-pravna združitev — bi odpravili dosedanje pomanjkljivosti, ustvarili učinkovit sistem in hkrati položili temelj za sistem ključ v roke, kar je vizija razvoja.

Posamezni strokovnjaki z opravljenimi strokovnimi izpiti bi bili zajeti v matričnem sistemu in registrirani na ravni sozda za zunanje institucije, npr. za Gospodarsko zbornico. Sodelovali pa bi različno od investicijskega primera do primera in glede na zahtevano strokovnost. Za vsak posamezni investicijski objekt bi oblikovali matrično skupino. Strokovnjaki bi še vnaprej združevali delo v svojih organizacijah, zato se ni bati morebitnega odliva kadrov. Nasprotno: organizacije z investicijskimi načrti bi z novim matričnim modelom samo pridobile, kajti skupina, ki bi prevzela celotno investicijsko gradnjo objekta, bi bila odgovorna za kakovost, roke, stroške itd. Lahko bi prevzela samo določeno investicijsko stopnjo.

Pri novem matričnem modelu, ki ga predlaga Invest servis, torej ne gre za centralizacijo investicijskih funkcij, marveč le za smotno integracijo znanja in dela naših strokovnjakov.

Z uresničitvijo tega novega modela pa se pravzaprav na široko odpira celotna investicijska strategija. Zavedati se moramo, da bomo začeli z majhnimi koraki, z vztrajnostjo in skupnim delom pa se postopno prebijali na višjo kakovostno raven do cilja, ki smo si ga začrtali. To pa je tudi eden od pomembnih smotrov naše integriranosti.

O organiziranosti investicijske dejavnosti bomo podrobneje še poročali.

Marjan Kralj

Tretje četrletje
ni izpolnilo pričakovanj

Poslovanje vrhniške temeljne organizacije v tretjem kvartalu ni bilo tako uspešno kot v prvih dveh; še več, ponavljajoče težave zaradi cenovnih nesorazmerij, repromateriala in izvoza so

odjedle del akumulacije, ustvarjene v prvem letošnjem polletju.

Večkrat motene dobave reprodukcijских materialov so onemogočile doseganje načrtovanega fizičnega obsega proizvodnje; zaostanka je kar za petino plana, vendar pa tudi delavcev niso na novo zaposlili toliko, kot so načrtovali. Iz manjše proizvodnje izvira tudi manjša prodaja na domačem trgu, prodaja na tuje pa se je v tretjem četrletju v primerjavi s prvim polletjem okrepila.

Žal je naraščajoči trend izvoza težko napovedovati tudi za obdobje do konca leta, saj težav z repromaterialom še malo ni konec. Poleg tega, da ga ne uspejo nabaviti dovolj, je blago, ki ga slednjič le prejmejo, slabe, neustrezne kvalitete, kar še dodatno močno vpliva na doseganje boljših proizvodnih rezultatov.

Še manj spodbuden od proizvodnega je finančni rezultat, ki je zaradi vse večjih nesorazmerij med cenami repromaterialov in končnih izdelkov kar četrtno pod planom. Slabšemu finančnemu rezultatu je seveda precej pripomogel tudi izvoz, kjer njihovi izdelki ne dosegajo zadovoljljiv cen. Seštevek vsega je akumulacija, ki je niso dosegli več kot 36% načrtovane.

Rezultat pomeni, da so avgusta in septembra delali z izgubo in okrnili v polletju doseženo akumulacijo. Devtemesečni rezultat je sicer v celoti gledano pozitiven, vendar bi nadaljevanje težav v proizvodnji, cenovnih nesorazmerij in izvoza za neustrezno ceno konec leta lahko pripeljalo do neljubih posledic.

Na Vrhnikih so kljub vsem težavam še naprej odločeni, da bodo vse sile namenili povečevanju izvoza, čeprav bi si želeli ustrežnejših cen. Moti pa jih še nekaj: kljub bolj ali manj rednim izterjavam od inozemskih kupcev nikoli natančno ne vedo, koliko deviznih sredstev pravzaprav imajo. Res je, da vrhniška temeljna organizacija devizno še ne pokriva vseh svojih potreb, vendar bi bili vseeno radi na tekočem s plačili svojega izvoza.

Zamud pri knjiženju v Iskra Commerceu, kjer podatkov poleg tega ni možno dobiti na enem mestu, je namreč za tekoče spremljanje izvoznih gibanj preveč.

Stane Fleischman

Vrsta perečih nalog

V petek, 9. tega meseca, je bila v Ljubljani seja kolegija sekretarjev DO SOZD Iskra. V prvi točki so obravnavali gradivo za tretjo sejo DS SOZD in menili, da naj bi na naslednji seji DS posvetili posebno točko analizi, ki jo je v Iskri izdelala posvetovalna mednarodna organizacija McKinsey.

Druga točka je obravnavala predlog letnega programa dela in nalog delovne skupnosti skupnih služb SOZD Iskra v letu 1985 za izvajanje srednjeročnega plana 1981—85. Sekretarji so pregledali dela in naloge ter dali nekatere sugestije glede dopolnitve programa dela in delovnih nalog na posameznih področjih.

V zvezi z obravnavo stroškov za združevanje sredstev so menili, da ključ združevanja sredstev za vse dejavnosti na ravni SOZD v obstoječih inflacijskih pogojih gospodarjenja povzroča spremenjena relativna razmerja združevalcev sredstev in sicer tako, da se rušijo razmerja na račun organizacij, ki so uspešno poslovale.

Zato bo v prihodnjem srednjeročnem planu treba modificirati sistem združevanja ter ustrezno dodelati tudi obstoječo metodologijo, ki v tem smislu ne ustreza več.

V nadaljevanju seje so sekretarji obravnavali pripombe na osnutek pravilnika o ureditvi skupnega razpoznavnega sistema Iskre. V javni razpravi je bilo le nekaj manj pomembnih pripomb, vsebinskih pa nobenih. Zato so sklenili, da je nujno

osnutek v vseh delovnih sredinah ponovno preučiti in pripraviti pripombe do naslednje seje kolegija sekretarjev in jih obravnavati na svetu za celotno podobo Iskre.

Naslednja točka je zadevala poročilo o delu na področju izdelave Samoupravnega sporazuma o minulem delu in dopolnitve ustreznih aktov v DO in TOZD. Kljub jasnim zakonskim sankcijam na tem področju ni bilo dovolj storjenega, čeprav je treba priznati, da gre za razmeroma zahtevno zakonsko materijo. Zavoljo tega v DO in TOZD kasnijo z izdelavo in dopolnitvami obstoječih aktov.

Da bi pospešili izdelavo in dopolnitve so se sekretarji dogovorili, da naj delovne organizacije imenujejo odgovornega delavca, ki naj bi skupno z Zorinom vsklajeval sprejemanje in razpravo v zvezi s SaS o minulem delu. Ti koordinatorji so imenovani z namenom, da preko njih ZORIN spremlja obravnavo sporazuma o minulem delu na ravni SOZD in pripravo sprejemanja samoupravnih splošnih aktov na temo minulo delo v DO in TOZD. Rok za razpis referenduma, predlagan delavskemu svetu bo najkasneje do 31. 12. 1984.

Ob koncu so obravnavali še mnenje k projektnim nalogam po predlogu DO ZORIN. Menili so, naj bi sekretarji DO v svojih delovnih sredinah poskrbeli, da bodo člani področnega kolegija na kolegiju za organizacijo in informatiko o projektih nalogah imeli mnenja svojih sredin tudi za te naloge.

mak

Novembrska proizvodnja:
200 % poprečne!

(Nadaljevanje s 1. strani)
naraščajoče izgube pa je vzporedno z prizadevanji za izboljšanje finančnega položaja temeljne organizacije, ki sicer posluje brez lastnih sredstev.

To bo pomnilo, da bodo poskušali zajeziti odliv sredstev za plačevanje obresti od najetih kreditov; teh so v devetih mesecih plačali skupno 150 milijonov dinarjev, kar je le 27,7 milijonov dinarjev manj kot so namenili za osebne dohodke.

Do konca leta pa bodo opravili še vse potrebne inventure in tako ugotovili dejansko premoženje temeljne organizacije. Že zdaj predvidevajo, da bodo rezultati še

nadalje negativno vplivali na končni letni rezultat poslovanja temeljne organizacije. Tudi razčiščevanje terjatev in nujni odpisi bodo lahko še poslabšali končno sliko.

Med večje probleme, ki jih bo moralo razrešiti začasno vodstvo, gre vsekakor uvrstiti tudi razreševanje usode obrata v Azanji, ki že vse od ustanovitve za matično tovarno predstavlja le stroške. Zdaj potekajo razgovori o SOZD Goša iz Smederevske Palanke; predvidevajo, da bodo s skupnimi močmi razrešili vprašanja, povezana z nadaljnjim obstojem tega obrata.

Stane Fleischman

SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

razpisuje strokovno izpopolnjevanje po programu:

»INTEGRIRANO ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI ZA RR DELAVCE«
od 4. — 7. 12. 1984 v Škofji Loki

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno delavcem, ki jih Iskra usmerja na odgovornejša dela in naloge pri razvijanju izdelkov. Za taka opravila je poleg strokovnega znanja potrebno tudi poznavanje osnov metode za integrirano zagotavljanje kakovosti.

Program seminarja je sestavljen iz tem, ki so RR delavcem potrebne kot dopolnilno znanje pri izvijanju njihovih nalog.

VSEBINA:

1. Integrirano zagotavljanje kakovosti pri razvoju novega izdelka
2. Zanesljivost elementov sklopov naprav in sistemov ter njihovo upoštevanje pri razvoju.
3. Sodelovanje RR delavcev s področjem kakovosti in kupci
4. Razvoj izdelkov primernih za proizvodnjo in vzdrževanje

NOSILEC PROGRAMA: SOZD Iskra Izobraževalni center, Ljubljana

VODJA PROGRAMA: dr. Jože Vogrinec

ČAS IN KRAJ: S strokovnim izpopolnjevanjem bomo pričeli 4. 12. 1984 ob 9. v hotelu Transturist v Škofji Loki. Zaključek seminarja bo predvidoma 7. 12. 1984 ob 14.

CENA strokovnega izpopolnjevanja: v ceno 15.800.- din so vključeni vsi penzijski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci seminarja v svojih TOZD, oz. DSS.

PRIJAVE: prijavnice pošljite najkasneje do 23. 11. 1984 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI. Podrobnejše informacije lahko dobite pri vodji programa dr. Jožetu Vogrincu tel.: 061/576-156 ali v Izobraževalnem centru na tel. št: 061/222-212.

Neznani pogoji
gospodarjenja v
prihodnjem letu

(Nadaljevanje s 1. strani)

letu se nanašajo tudi na uvozno dejavnost!

»Seveda. Vsebujejo usmeritve, kako naj bi načrtovali uvoz reprodukcijских materialov v prihodnjem letu. Pri tem načrtovanju bomo morali izhajati iz nujnosti izboljševanja razmerja med izvozom in uvozom, boljšega izkoriščanja surovin in repromaterialov ter nadomeščanja uvoženih surovin z domačimi. Razmerje med izvozom in uvozom se bo moralo izboljšati, seveda na račun večjega izvoza.«

Slovensko gospodarstvo že nekaj časa s strahom pričakuje odlok o nadaljnjem zmanjševanju deleža, ki ostane izvoznikom od deviznega priliva. Gotovo ste na zasedanju SISEOT govorili tudi o tem.

»Čeprav se letošnje leto že skoraj izteka, Zvezni izvršni svet še vedno ni sprejel odloka o devizni politiki v prihodnjem letu. Torej tudi pogoji gospodarjenja še niso znani.

Ze uvodoma pa sem dejal, da smo na zasedanju dogovorili, da bomo pri načrtovanju ekonomskih odnosov s tujino v prihodnjem letu pod predpostavko, da se pogoji gospodarjenja ne bodo spremenili in da bodo izvozniki razpolagali s približno enakim deležem od konvertibilnega priliva kot letos.

To razpolaganje naj bi tudi prihodnje leto izhajalo iz družbeno priznanih repropotreb, na izračun pa bosta vplivala izvoz in uvoz v letošnjem in lanskem letu. Te račune bodo delali v splošnih združenjih v okviru Gospodarske zbornice Jugoslavije in v okviru posebnih oblik povezovanja in združevanja. Kot je znano, je skupščina

ISEOT Jugoslavije priznala SOZD Iskri takšno posebno obliko povezanosti za leto 1984.«

So pa pri tem načrtovanju, za prihodnje leto kakšne spodbudnejše novosti za izvoznike?

»Novost je v tem, da naj bi stimulirali izvoznike z nadpoprečno visokim deviznim prilivom. Izvozniki se bodo dogovorili za absolutne zneske obveznega izločanja deviz za zadovoljevanje splošnih družbenih in proizvodnih potreb v republiki ter stalnih in zajamčenih obveznosti za dogovorjene infrastrukturne objekte. Ko bodo izvozniki poravnali omenjene absolutne zneske, bodo razpolagali z večjim deležem deviz od lastnega priliva. Seveda je določena tehnika izračunavanja teh absolutnih zneskov. Za zdaj o tej tehniki ne bi govorila, pomembnejša je vsebina sklopa.«

Kako pa je z usklajevanjem planov ekonomskih odnosov s tujino?

»Na ravni Iskre bomo plane najprej usklajevali na ravni SOZD, nato bo usklajevanje potekalo v okviru posameznih enot v slovenskem SISEOT, zatem na skupščini SISEOT Slovenije, na koncu pa na ravni ISEOT Jugoslavije. Prav na tej, slednji ravni bo potrebno že prej (usklajene plane) na ravni republike uskladiti s cilji ekonomske politike Jugoslavije.«

Kakšni pa so roki?

»Posamezne enote naj bi plane uskladile še ta mesec, na skupščini SISEOT pa naj bi jih usklajevali v decembru. Veljavnost tako sprejetih planov bo seveda odvisna od tega, kdaj bodo v Beogradu sprejeli dokumente, ki bodo določali pogoje gospodarjenja v prihodnjem letu.«

Lado Drobež

Od razpršenega k osredotočenemu trženju Iskre

Obširno smo že pisali o tradicionalni Iskri zunanje-trgovinski konferenci, ki je bila prve tri dni minulega tedna na Brdu pri Kranju. Udeležili so se je vodje Iskrinih enot v tujini, vodje in tržniki iz Iskre Commerce in pa vodje Iskrinih delovnih organizacij in tistih temeljnih organizacij, ki se lahko pohvalijo z večjim izvozom. Na povabilo organizatorjev konference — DO Iskra Commerce so se konference udeležili tudi številni gostje, med njimi Anton Stipanič, Erik Vrenko, Marko Kosin, Ferdinand Trupej, Stojan Jakopič, Ljotič Sočan, Krešo Puharič in Stane Flander.

Konferenca je podrobno preučila letošnje Iskrine izvozne rezultate, analizirala možnosti in okvirno tudi že določila Iskrin tržni nastop v tujini v prihodnjem letu, potrdila pravilnost Iskrine usmeritve v krepitev mreže lastnih poslovnih enot v tujini, obsežno in kritično pa je spregovorila tudi o nujnosti, da v Iskri takoj pospešimo proces programskega dogovarjanja ter prekinemo z razpršenim in razdrobljenim izvozom, že tako omejene izvozne možnosti pa osredotočimo izključno na pomembne izvozne posle.

Kot že rečeno, je konferenca potekala tri dni. Prvi je bil, lahko bi rekli, bolj internega značaja, saj so na njem obravnavali izključno problematiko mreže poslovnih enot v tujini. Drugi dan so po posameznih programskih skupinah

Iskrinih delovnih organizacij preučili izvozne rezultate in pa srednjeročno politiko vseh štirih programskih skupin. Tretji, zadnji dan konference je o politiki mednarodnega trženja Iskre do leta 2000 spregovoril predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič. Za njim je o mednarodnem trženju Iskre v tem in prihodnjem letu spregovoril pomočnik direktorja zunanje-trgovinske temeljne organizacije v IC za izvoz Peter Cuderman, o srednjeročni politiki mreže poslovnih enot Iskre v tujini pa je poročal direktor Iskre Commerce Janez Vipotnik. Zaradi izredne aktualnosti, objavljamo oba referata v celoti. V tej številki našega tednika objavljamo tudi sklepe konference.

Kot smo že omenili, so se konference udeležili tudi številni gostje. Povzetke njihovih referatov, zlasti naj opozorimo na govore člana predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije Antona Stipaniča, predsednika republiškega komiteja za raziskovalno raziskovalno dejavnost in tehnologijo Erika Vrenka in direktorja Inštituta za ekonomska raziskovanja Ljotiča Sočana, bomo objavili v prihodnji, slovesni številki, ki bo izšla ob Dnevu republike. Takrat bomo objavili tudi gradivo, ki so ga pripravili po posameznih programskih skupinah.

Lado Drobež

Srednjeročna politika mreže Iskrinih poslovnih enot v tujini

Janez Vipotnik:

Iskrino izvozno usmerjenost potrjujemo v naših vsakodnevnih dogovorih in aktivnostih kot tudi v dolgoročnih smereh razvoja, o katerih prav sedaj teče javna razprava. Specializirano naše proizvodnje na področju elektronike in elektromehanike pa nas tudi na dobrih delu nabave reprodromateriala, naploh pa opreme, veže v zunanjetrgovinske tokove. Relativno manjše vključevanje v mednarodno menjavo bi imelo resne posledice za razvoj in celo za obstoj Iskre. Preverjanje temeljnih načel Iskrine tržno prometne funkcije, ki ga opravimo tudi na vsakoletni zunanjetrgovinski konferenci, nam daje samo potrditev dosedanje osnovne smeri.

Eden od bistvenih elementov, na katerih je zgrajena takšna usmeritev Iskre, je lastna zunanjetrgovinska mreža, načelo prodaje za lastnimi ljudmi in poslovna potreba po infrastrukturi na pomembnih trgih je vodilo k sedanjemu obsegu poslovnih enot v tujini. Oseba izkaznica Iskre na tujih trgih danes je naslednja:

- število holding organizacij: 1
- število proizvodnih lastnih in mešanih podjetij: 3
- število trgovskih podjetij: 8
- število predstavništev: 11
- število pogonov: 4
- število zaposlenih: preko 500
- število Iskrašev: 36
- promet: preko 100 milj. \$ letno
- direktni in posredni izvoz: preko 160 milj. \$
- akcijski kapital: 4,5 milj. US\$.

V letu 1984 je bilo v mreži napravljenih vrsto sprememb, ki so vse peljale k enemu cilju: konsolidacija mreže. Ukinjena kot samostojne pravne osebe ali v celoti so bila podjetja Perles Barcelona, Perles France, Perles Dusseldorf, Eurocommerce in Sematel. V teku je združitev Perles UK in Iskre Limited. Večji del naložb Iskre v tujini je že prenešen na centralno kapitalno organizacijo Iskre v tujini — Cranex. Dobili smo dovoljenje za predstavništvo na Madžarskem, odprta je bila filijala Iskre Electronics Inc v Santa Clari. V Beogradu smo zaprosili za povečanje kapitala v firmah Iskra Limited London, Iskra Elektronik Stuttgart, Cefre München. Perles Bruxelles se je preimenoval v Iskra Bruxelles.

Ukinitev firm, ki so imele premajhen obseg prometa ali so bile generator izgub iz drugih razlogov, lahko imenujemo čiščenje mreže, tako da je ostal skelet Iskrinega dolgoročnega nastopa na tujih trgih. Z mrežo, ki jo imamo danes, seveda še vedno ne moremo biti v celoti zadovoljni, vendar pa ne kaže večjih pomanjkljivosti in je vsakakor osnova nadaljnjega razvoja in mreže kot enega od pomembnih subjektov v Iskri zunanjetrgovinski menjavi sedaj in v bodoče.

Upravljanje in mreže smo v Iskri postavili na osnovi neposrednih interesov uporabnikov in mreže. Samoupravni sporazum o skupnem

upravljanju podjetij in predstavništev v tujini omogoča neposreden vpliv Iskrinih proizvodnih delovnih organizacij na usmeritev in aktivnost in mreže. Dveletno izvajanje sporazuma lahko ocenimo kot zelo uspešno.

Nadaljnji razvoj in organiziranost Iskre v tujini moramo gledati predvsem v luči potreb Iskre v bodoče. Osnovna dolgoročna usmeritev in mreže je zapisana v dokumentu Iskra 2000. Seveda pa je potrebno dolgoročno usmeritev konkretizirati za obdobje, ki je pred nami. Izhodišče vsekakor mora biti sedanje stanje.

Letne stopnje rasti izvoza, ki jih bomo realizirali v prihodnjih nekaj letih, nas bodo relativno hitro pripeljale do letnega izvoza reda velikosti 500 milj. US\$. S takšnim izvozom se bo delež izvoza preko mreže povečal za več kot še enkrat od sedanjega. To pa zahteva sorazmerno hitro usposobitev mreže za tolikšen obseg poslov. Poslovne potrebe bodo po eni strani narekovale razširitev mreže z odprtjem novih točk na trgih, kjer bodo potencialne možnosti plasmana to dovoljevale ali z odprtjem novih izpostav že obstoječih podjetij, po drugi strani pa kvaliteto usposabljanje že obstoječe mreže za bistveno povečane promete. Dva bistvena omejitvena faktorja, s katerima se srečujemo že sedaj, bosta pogojevala razvoj mreže; to so usposobljeni kadri in razpoložljivi kapital.

Danes dela v mreži preko 30 Iskrašev, kar pomeni, da mora Iskra imeti samo za ohranjanje sedanjega stanja pripravljenih enako število poslovnih ljudi z ustreznimi strokovno izobrazbo, znanjem jezikov, izkušnjami v zunanjetrgovinskih poslih itd. Načelo, ki se je izkazalo kot edino pravilno, da se kadruje v mrežo samo iz vrst Iskrinih delavcev, še povečuje potrebo po usposabljanju večjega števila ljudi za opravljanje zahtevnih zunanjetrgovinskih poslov. Iskrina zunanjetrgovinska šola mora biti del procesa kreiranja novih kadrov za zunanjetrgovinske naloge. Zaskrbijo pa je odziv v Iskrinih proizvodnih organizacijah za razpise ZT šole. Očigledno obstaja bojazen, da bodo slušatelji po opravljenem šolanju zapustili sedanje delovno okolje in zaradi tega nekatere DO ne dovolijo najbolj sposobnim šolanja, po drugi strani pa dnevna problematika in operativna dela obremenjuje vse in zaradi tega 32mesečna odsotnost ne pride v poštev. To je na žalost zelo kratkoročno gledanje, ki bo na koncu koncev škodilo le sredini, v kateri se poraja. Le z večjim številom delavcev v Iskri, ki bodo tržno razmišljali, bo uspela transformacija Iskre v celoti v tržno usmerjeno organizacijo. Tržna naravnost pa pomeni, da dobi zunanjetrgovinska menjava/izvoz ustrezno težo ter postane temeljni kriterij poslovnih odločitev.

Ob tem, da bomo morali razpolagati z ustreznimi proizvodno in tehnično-tehnološko bazo, ki bo osnova za konkurenčno produkcijo doma, se bomo soočili s problemom kre-



Glavni direktor Iskre Commerce med svojimi izvajanci.

pitve materialne osnove v in mreži. Podkapitaliziranost podjetij v tujini, ki je značilnost hitrega razvoja mreže, je značilnost praktično vseh naših podjetij v tujini. Poslovnim potrebam, ki so bile merilo in vodilo ob ustanavljanju podjetij v tujini, ni sledilo ob povečanih prometih vlaganje, predvsem v obratna sredstva. Poslovanje z izposojenim kapitalom je imelo predvsem v zadnjem času za posledico omejitve poslovne fleksibilnosti in visoke finančne stroške. Pridobitev statusa lokalne firme je v vse več državah pogoj za kakršnakoli posojila. Velikost potrebne lastnega kapitala se z večanjem prometa povečuje, poleg tega pa potreba Iskre po financiranju uvoza zahteva še dodatna obratna sredstva.

Dosedanji razvoj Iskrine in mreže je pripeljal do dokaj heterogene strukture v posameznih, predvsem trgovskih podjetjih. Imamo podjetja, ki se ukvarjajo z bolj agentskimi posli na eni strani in druga, ki imajo popolnoma distribucijski način prodaje. Do tega je prišlo bolj slučajno kot pa načrtno ter v skladu z Iskrino strategijo prodaje preko lasne mreže. Programi, ki jih tržimo, ter trgi, kjer tržimo, dovoljujejo in zahtevajo določeno poenotenje načina prodaje v skladu z načelom, da se zagotovijo čimbolj stabilni prodajni kanali. Približevanje končnemu kupcu preprečuje nihanja pri plasmanih, je pa nujno povezano z večjimi obsegi prodaje in s tem večjimi deleži v posameznih trgih. Koncentriranje tržnih naporov pomeni tudi optimalnejše vlaganje v trg, ki je v Iskri še vedno odločno premajhno. Seveda pa večji tržni deleži, ki si jih postavljamo kot cilj, prinašajo tudi večji dohodek. Absolutni predpogoj pa je izboljšanje Iskrinega poslovnega obnašanja.

Obvladovanje poslovnih procesov v mreži bo v najbližji prihodnosti zahtevalo poenotenje informatike in knjigovodstva. Vodenje knjigovodstva in notranjo organiziranost moramo speljati po enotnem konceptu in samo res izredne lokalne prilike lahko dopustijo odstop od le-teh. Tudi ažurnost podatkov, ki jih prejemo v matični delovni organizaciji ne zadošča več. Računalniško obdelavo je potrebno uvesti v celoten sistem ter seveda sistem med seboj povezati.



S konference o mednarodnem trženju.

V letošnjem letu so v Jugoslaviji v zaključni fazi nekateri predpisi, ki bodo omogočili nekaj večjo fleksibilnost pri reševanju Iskrinih težav. Pri tem mislim na spremembo predpisov o skupnih vlaganjih in o leasingu. Če bo sprejeta novela zakona o skupnih vlaganjih v duhu, ki preveva osnutek, bo to lahko način za pridobivanje akumulacije, ki jo Iskra za načrtovani razvoj sama ne bo zmogla, ne more pa jo pričakovati tudi iz slovenskega gospodarskega in družbenega okolja. Potrebno bo podvzeti vrsto aktivnosti za zainteresiranje naših poslovnih partnerjev za vlaganje v Iskra. Za leasing pa moramo usposobiti eno od naših podjetij v tujini in s tem premoščati potrebo po sodobni opremi.

V vedno več poslih se Iskra znajde kot delni ponudnik opreme, kar je dostikrat vzrok, da posel ni pridobljen. Če se pri tem podredimo kot proizvajalec, pa je s tem izgubljena kontr-

Ocena Iskrinega izvoza

Včerajšnji dan konference je bil izkoriščen predvsem za obravnavo izpeljave izvoznega načrta v letošnjem letu in za dogovor o aktivnostih, ki morajo biti izpeljane za doseganje izvozne naloge za prihodnje leto, ob upoštevanju srednjeročnih usmeritev Iskre — predvsem s programskega stališča.

Kot nam je znano smo za letošni planirali prodati na tujih trgih za 264,4 mio \$ naših izdelkov in od tega za 182,8 mio \$ na konvertibilno področje. To so naši interni načrti in so precej višji kot pa tisti, za katere nas je naša družba zadovoljila. V 10. mesecih smo izvozili blaga v vrednosti 167 mio \$, kar predstavlja 63%-no realizacijo in je index 110 glede na lansko leto. Od tega smo na konvertibilno področje izvozili za 125 mio \$, kar predstavlja 68%-no realizacijo, torej index 117 na lansko leto. Današnja ocena, ki je bila izdelana skupno s proizvodnimi DO in našo ZT mrežo pa kaže na realizacijo izvoza v višini približno 230 mio \$ oz. 86% glede na letni plan, kar je za 10% več kot lani. Na trge s konvertibilnim plačanjem bomo izvozili blaga v vrednosti 165 mio \$, oz. 90% glede na letni plan, to pa je za 11% več kot v letu 1983.

V Iskri s takimi rezultati nismo zadovoljni in so zaskrbiljujoči. Najpomembnejši vzroki za take rezultate so dvojni. Prvi je:

- iz leta v leto večje pomanjkanje kvalitativnih, dovolj modernih blagovnih fondov, drugi pa

- nihanje v poslovnih disciplini — predvsem v izpolnjevanju dobavnih rokov.

Prvo je povezano z investicijsko (ne)možnostjo vlaganja tako v obstoječe tehnološke procese, kako tudi in predvsem v nove proizvodne programe. Drugo pa z redno oskrbo z reprodromateriali, predvsem s tistimi, ki so povezani s plačilom v tuji valuti.

Ne smemo mimo dejstva, da se nam nekaj načrtovanih večjih izvoznih poslov ni uresničilo in, da jih nismo uspeli premostiti oz. nadomestiti z dodatnimi posli. Vzrokov za večje izpade je več. Naj naštejemo samo nekatere: na mednarodnem tenderju ali nismo uspeli, ali je bil tender preložen, kupec ni odprl akreditiva, kupec je preložil izvedbo projekta...

V Iskri ugotavljamo, da imamo preveč razdrobljeno trženje in včeraj smo tudi temu posvetili precej časa in se za posamezne blagovne skupine oz. za posamezne posle dogovarjali o prednostih, to je katere skupine izdelkov bodo na določenih trgih imele prioriteto. Res je, da je vsako pridobljeno naročilo obvezno realizirati, a za velike in dolgoročne posle je potrebno še posebno skrbeti.

Prednost jim moramo dati v razvoju, nabavi reprodromaterialov, izdelati konstrukcijo financiranja itd. — Če je potrebno moramo postaviti posebno ekipo, ki tekoče zasleduje pripravo in izvedbo projekta, in pravočasno opozarja na ozka grla celotnega tehnološkega procesa in jih seveda odpravljati. Odločno preveč denarja izgubljamo letos zaradi penalov, zaradi nepravilnega izpeljevanja nekaterih izvnih projektov. Ob discipliniranem spoštovanju dogovorjenih prodajnih pogojev, bi bila naša akumulacija precej boljša in ne bi nas skrbela dolgoročnost nekaterih velikih izvoznih poslov, na katere smo bili tako ponosni, ko smo jih podpisali.

Vrednost izvoza Iskre se je v zadnjih 10 letih skoraj podeseterila, povprečna letna rast pa je presegala 15%. Letos je delež vrednosti izvoza v celotni eksterni prodaji Iskre že skoraj 40%, dočim je bil pred desetletjem le nekaj odstotkov.

Obravnava ocene vrednosti letošnjega izvoza in načrta izvoza za leto 1985 kaže na določeno upadanje stopnje rasti.

ola nad poslom ali boljši dohodek. V primeru jugoslovanskih ponudb rešujemo problem zadovoljivo s tvorjenjem konzorcijev, v dosti primerih pa v Jugoslaviji ne najdemo partnerjev. Iz tega izhaja potreba, da usposobimo team, ki bo pod okriljem enega od naših podjetij v tujini znal pridobiti sodelovanje tujih partnerjev, kompletirati ponudbe z vsemi elementi in kot Iskra nastopiti na tretjih trgih.

Iskrina strategija trženja v tujini je bazirala na lastni mreži in Iskrinih strokovnjakih, ki delajo v le-tej. To se je pokazalo kot uspešno in ta pristop dopolnjujemo in izboljšujemo. Vsem pristiskom, da bi se naša podjetja v tujini združevala z drugimi ali ukinjala zaradi administrativnih razlogov, se bomo odločno uprli. Samo poslovni interes ter odločitev organizacij samih lahko privede do kakršnihkoli sprememb ali integracij v tujini.

Zato smo se odločili, da ob izvozu v letih 1984 in 1985 na konferenci obravnavamo tudi zasnovo srednjeročne politike mednarodnega trženja, ki so jo v programskih poročilih pripravila vodstva v štiri skupine po sorodnosti programov razvrščenih delovnih organizacij.

Dosedanja rast izvoza je temeljila na neselektivni rasti. To je podpirala tudi neizbežna potreba, da si Iskra z lastnim izvozom zagotavlja uvoz reprodromateriala in opreme za lastno proizvodnjo. Za sto dolarjev uvoza je morala Iskra še leta 1977 izvoziti le 60 dolarjev, letos pa že približno 220 dolarjev ali 3,6-krat več.

Ena izmed posledic neselektivne rasti je razdrobljenost oziroma razpršenost izvoza. Ta je bila naravnana v začetku prodiranja Iskre na mednarodno tržišče in ni presegala zmoglosti Iskre pri pridobivanju in obdelavi poslov, saj je bil tedaj izvoz le nekaj odstotkov vse prodaje Iskre. Sedaj postaja ta razdrobljenost že ovira za nadaljnjo rast izvoza Iskre, saj pri 40% odstotnem deležu izvoza v vsej prodaji presega zmoglosti Iskre.

Letošnji načrt izvoza obsega 227 blagovnih skupin iz 58 temeljnih organizacij, izvoznih poslov (blagovna skupina v posamezni državi) je v načrtu 832. Pri tem Iskra izvažava v 10 dežel 3/4 vrednosti vsega izvoza, v ostalih... dežel pa 1/4 izvoza. Komaj 1/8 izvoznih poslov presega vrednost pol milijona dolarjev in komaj 1/4 blagovnih skupin vrednost milijon dolarjev letno. Povprečna vrednost izvoznega posla (postavke v letnem načrtu izvoza) je nekaj preko 300.000 dolarjev, vendar obsega pc vprečen posel čez 10 dobav s skupaj več sto postavkami.

Razumljivo je, da obravnava tako razpršenega mednarodnega trženja presega zmoglosti Iskre, tako v delovnih organizacijah, kot v Iskri Commerce z mrežo poslovnih enot v tujini vred. Zato obdelava po sedanjem obsegu ali perspektivnosti ključnih poslov ni dovolj agresivna, stroški trženja pa dokaj občutni.

Pogoj za nadaljnjo rast izvoza je zato koncentracija zmoglosti Iskre — razvojnih proizvodnih, tržnih, finančnih, kadrovskih itd. — na omejeno število ključnih poslov. Pri tem moramo upoštevati tako sedanji vrednostni obseg in donosnost poslov, kakor tudi srednjeročno perspektivnost poslov.

Srednjeročna politika mednarodnega trženja skupaj delovnih organizacij, ki jo obravnava ta konferenca je izhodišče za takšno selektivno naravnost in koncentracijo zmoglosti Iskre na ključne posle.

Iskra Commerce in delovne organizacije bodo morale v naslednjih mesecih spoznavno določiti enotna merila za določanje ključnih poslov v mednarodnem trženju. Ti posli morajo biti v naslednjem obdobju deležni prednosti pri razporejanju združenih sredstev in ostalih skupnih zmoglosti Iskre ter prednosti pri obdelavi in izvajanju tako v delovnih organizacijah, kot v Iskri Commerce.

PRIDOBIVAMO SI SLOVES NESOLIDNEGA DOBAVITELJA

Mnogokrat je poleg navedenih vzrokov botrovala pri taki realizaciji izvoznega načrta nezadostna zanesljivost in kvaliteta izdelka. Temu problemu smo na vsaki ZT konferenci posvetili dosti časa, a kljub temu se problem kvalitete ne zmanjšuje. Ugotavljamo, da je temu vzrok zastarela merilna oprema, pa tudi kvaliteta reprodromaterialov, katerih višje zaradi pomanjkanja deviznih sredstev iščemo bodisi v Jugoslaviji, bodisi v deželah SEV. Večji del Iskrinih odjemalcev je industrija, v razvitih deželah in industrijsko trženje predstavlja pretežni del trženja. Dobavljamo partnerjem



Vodje Iskrinih poslovnih enot v tujini.

Ocena Iskrinega izvoza

dnevno na njihove tekoče trakove in je njihanje kvalitete nesporeljivo in nas ob prevelikih težavah še tako tolerant partner na koncu izloči iz liste dobaviteljev in v takih primerih ne pomaga niti zniževanje cen. PRIDOBIVAMO SI SLOVES NESOLIDNEGA DOBAVITELJA. Prav gotovo te težave negativno vplivajo na večanje obstojecih poslov in na generacijo novih.

Izpad realizacije naročil se je nekoliko znižal, a je še vedno daleč nad dopustnim nivojem. Ocenjujemo, da bomo v letošnjem letu zaradi tega realizirali manj za preko 15 mio \$.

Zaradi težav z uvozom repromaterialov se vedno bolj poslužujemo možnosti uvoza na dodelavo, kar močno povečuje administracijo, že najenostavnejši izvozni posel generira goro različnih papirjev, uvoz na dodelavo pa jih praktično podvaja, obenem pa nam zmanjšuje izvozne rezultate. Ocenjujemo, da bo letoš za nad 10 mio \$ izkazano manj konvertibilnega izvoza na ta račun.

Naj se dotaknem še mednarodnih kooperacij, ki v Iskrini ZT menjavi predstavljajo pomembno postavko. V letošnjem letu smo jih planirali v višini 52 mil \$, torej kar 19% od celotnega izvoznega plana. Osnovni razlog, da je Iskra že pred skoraj dvema desetletji šla v tak način ZT menjave, je bila specializacija v proizvodnji, torej delitev dela z inozemskim partnerjem in to nam zagotavlja dovolj veliko sigurnost za praktično 1/5 našega izvoza, saj so taki aranžmani praviloma dolgoročni. V zadnjem času so nekatere od kooperacijskih pogodb v nevarnosti, saj kot kaže niso več tako atraktivne, predvsem zaradi vedno višje vrednosti dolarja, ki jo naš domači trg vse teže prenese. Predno se odločimo za prekinitve kakih pogodb, moramo temeljito analizirati vse prednosti izvirajoče iz pogodb in trenutne težave, ki morda kažejo na prekinitve partnerstva, saj vemo, da bo na naše mesto vskočil naš konkurent in, da poti nazaj ni več.

Za tekoče srednjeročno obdobje smo si postavili za cilj, da bo v strukturi izvoza 50% odpadlo na izvoz v RZ, po 25% pa v DVR in v dežele SEV, vendar se ta struktura spreminja v ugodnem smislu. Vedno bolj se približujemo strukturi tretinskih deležev na omenjena geopolitična področja, kar je gotovo tudi bolj varno.

RAZVITI ZAHOD

Letošnji plan je za dežele RZ 88 mio \$ — 33% od celotnega plana izvoza. V 10 mesecih smo realizirali 63,5 mio \$, torej 72% od letne zadolžitve. Kot kaže, bomo v letošnjem letu realizirali nad 80 mio \$ in se približali planski vrednosti na 10%, torej bomo dosegli index 115 na leto 1983.

Večje izpade imamo pri izvozu BTV v Anglijo, malih gospodinskih aparatov na Švedsko in Nemčijo, ERO v ZDA in Švico, radijskih zvez in napajalnih naprav v Italijo, elektronskih elementov, motorjev in relejev v vrsto držav. Osnovni problemi so zamujanje dobav, težave s pridobitvami atestov, kasnitve v finalizaciji projekta in seveda pomanjkanje naročil.

Kljub temu, da so trgi dežel razvitega zahoda za Iskro v pretežni meri kupci elementov in podsklopov, pa še vedno uspešno prodajamo števe električne energije, avtoelektrične produkte in ERO. A za vse tri skupine izdelkov velja ista ugotovitev, da moramo priti pred kupce z novimi — modernimi programi, sicer se bomo morali od teh trgov posloviti. Včeraj smo postavili zadnje roke, kdaj se morajo posamezne akcije v tej smeri zaključiti. Omeniti moramo pa tudi nekaj novih uspehov našega podjetja na teh trgih. Delta je prodala design za svoj cheep na najbolj tehnološko razvit trg — v ZDA. Tudi prodajo partnerja začenjamo — postavili smo temeljni kamen. Mikroelektronika, ki smo jo zgradili za proizvodnjo modernih visoko integriranih elektronskih izdelkov predvsem za potrebo lastne proizvodnje končnih izdelkov je začela postajati izvozno aktivna. Letos ocenjuje izvoz 0,4 mio \$ in za naslednje leto planiramo 2 mio \$ izvoza. Prav gotovo bi bile te številke znatno višje, če bi uspeli vlagati v našo mikroelektroniko bistveno več. Ne smemo si dovoliti, da se bo razkorak med nami in deželami razvitega sveta še večal. To pa bomo dosegli le, če bomo v mikroelektroniko, ki je v razvitih deželah skrb celo posameznih vlad, uspeli vložiti do konca desetletja nekajkrat toliko sredstev, kot smo jih doslej, saj nam bo prav ojačanje v mikroelektroniki omogočilo hitrejša lastne rešitve v razvoju

novih bodočih proizvodnih programov. Gotovo bo pri tem pomembno vlogo odigrala naša tehnološka enota v Kaliforniji, kateri moramo dodati še podobno enoto na Japonskem.

Kot pomemben uspeh moramo omeniti tudi dogovor o dobavah naših motorjev enemu največjih proizvajalcev lesnih ročnih žag na svetu firmi Stihl iz Zvezne republike Nemčije. Po tem dogovoru bomo letno dobavljali najmanj 100.000 motorjev.

Ne nazadnje je tudi pomemben uspeh Avtomatike v izvozu varilnih naprav v ZRN, ki pa bi ob večji proizvodni zmogljivosti in boljši kvaliteti ob zaokroženem proizvodnem programu lahko bil nekajkrat večji.

DEŽELE V RAZVOJU

Letos smo načrtovali izvoz v DVR v vrednosti 75 mio \$, kar predstavlja 28% na letni plan izvoza. V 10 mesecih smo dosegli 65% od načrtovanega in ocenjujemo, da bomo do konca leta pristali na približno 90% letnega plana in to predstavlja index 113% glede na leto 1983. Kot kaže nam bo zmanjkalo približno 7 mio \$ do 100%-ne realizacije, kar gre v pretežni meri na račun LA zaradi premajhne garancije za plačila oz. pomanjkanja uvoznih dovoljenj. Zaradi izredno težkega položaja LA se posamezni kupci še težje odločajo za realizacije projektov, ki smo jih dogovarjali kot: preko tehnologije za proizvodnjo ISICOM Super v Mehiko, števec v Kolumbijo, avtomatskih železniških cestnih zapornic v Argentino, ogljenoplastnih uporov v Argentino.

Več kot 2 mio \$ smo bili v DVR prekratki pri izvozu števec električne energije delno zaradi pomanjkanja garancij za plačila (Venezuela), zmanjšana realizacija na nekaterih licitacijah v Kolumbiji in nepridobljenih nekaterih licitacij zaradi nekonkurenčnosti pri cenah.

Trženje v DVR je izredno drago in zahteva zelo visoko kvaliteto izdelkov, saj je reševanje reklamacij na velike razdalje stroškovno izredno zahtevno, včasih praktično nemogoče. Če za kako regijo, potem za DVR velja, da je mnogokrat nemogoče najti kvalitetnega lokalnega partnerja, in je prisotnost z lastnim človekom nujna. V tej regiji ima Iskra 4 predstavništva in 2 proizvodna podjetja, torej 6 lastnih oz. mešanih enot. Še vedno smo preveč neodločni. Res je, da smo pred otvoritvijo svojega predstavništva v Alžiriji, da pripravljamo otvoritev svojega predstavništva na Kitajskem in morda še v Maleziji in ZAE. Vendar se tu naše ambicije ne smejo končati. Prav gotovo moramo biti pripravljeni na nastop z lastnim človekom v Argentini, še posebno, če bomo uspeli v skupnem jugoslovanskem nastopu pri modernizaciji argentinskih železnic, zaradi tega projekta smo podpisali konzorcij z Rade Končar, Minel in Rudnap, nosilec je naše podjetje. Gotovo moramo misliti o lastnem predstavništvu na Bližnjem vzhodu in jugovzhodni Afriki. Doslej se je izkazalo, da smo v deželah, kjer imamo lastno predstavništvo hitro povečali izvoze in jim dali tudi kvaliteto vsebino. V Turčiji in v Iranu se približujemo že 10 milijonskemu izvozu. Uspeli smo z vključevanjem v najzahtevnejše segmente trga kot so javna telefonija, železnice, energetika.

Letos smo dosegli v DVR nekaj novih uspehov kot izvoz ojačevalnih naprav na Kubo v višini 600.000 \$, izvoz podsestavov za ČB TV in gospodinske aparate v Alžirijo se približuje 10 mio \$. Pripravljamo tudi prenos tehnologije za proizvodnjo teh izdelkov. Prvič smo uspeli z večjim izvozom v Sudan in z lokalnim partnerjem se dogovarjamo o prenosu tehnologije za proizvodnjo števec. V Egiptu nam je uspelo v večjem obsegu plasirati korektorje električne napetosti.

Za DO Elektrozveze je letošnje leto gotovo najuspešnejše v izvozu — ne po realizaciji, pač pa po zaključnih poslih, saj smo uspeli podpisati pogodbo s sirjskim partnerjem za 10 mio \$ za radiokomunikacije in za 1 mio \$ v Iranu za telegrafijo.

Vemo, da je področje DVR za Iskro velikega pomena, saj so to trgi, kamor bomo lahko plasirali našo tehnologijo, torej znanje, ki smo ga znali doslej akumulirati, a v katerega moramo nenehno veliko vlagati. Cena na kg izvoza mora ravno v tej regiji biti najvišja, ker ni pričakovati, da bomo v srednjeročnem obdobju v ostali 2 regiji (razviti Zahod in SEV) uspeli s podobnimi podvigi. Gotovo je realizacija takih projektov predvsem odvisna od kadrov in to ne samo od komercialistov, pač pa tudi od dobrih razvi-



Peter Cuderman — direktor izvozne dejavnosti v TOZD ZT.

jalcev, organizatorjev in tehnologov v proizvodnjah in ti bodo z lokalnimi partnerji vodili bodoče tovarne. Takih kadrov imamo praviloma premalo že za redno proizvodnjo doma in nas eden večji projekt že zaskrbi, vemo pa, da moramo obdelati najmanj 5 projektov, da se eden tudi ostvari. Pri trženju v DVR so odločilni faktor poleg cene, kvalitete iz sprejemljivih dobavnih rokov prav gotovo atraktivni kreditni pogoji in vezava izvoza z uvozom. V obeh kategorijah se mora Iskra oz. njene tržne organizacije še ojačati, kajti brez atraktivne ponudbe partnerjem, da bomo od njega (podjetja ali države) za določen delež našega izvoza ali v celoti tudi nabavljali so možnosti sklenitve posla vedno manjše.

SEV

Izvoz v dežele SEV je v 1984 načrtovan v višini 100 mio \$ in od tega 80 mio \$ v CL aranžmanu. V 9 mesecih smo izvozili blaga v vrednosti 45 mio \$ in od tega 36 mio \$ v CL aranžmanu. Ocena za letošnje leto je realizacija nekaj nad 73 mio \$ — dobrih 73% od predvidevanj, od tega 65 mio \$ v CL aranžmanu. V pretežni meri je vzrok za tako nizek procent realizacije zaradi nemogućnosti pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti do partnerjev v SZ v telekomunikacijah, ponovnih problemov pri plasmanu čeških in DDR proizvodov iz kooperacijskih aranžmanov, zamud v dobavah telegrafskih naprav v DDR in pomanjkanje naročil za ERO iz ČSSR in Madžarske, zaradi problemov kompenziranja našega izvoza s protinabavami. Vedno večji je pritisk partnerjev v deželah SEV za odnose izvoz — uvoz v razmerju 1 : 1 ne le na nivoju posameznih držav, pač pa v okviru posameznih uvoznih — izvoznih podjetij. Res je, da iz leta v leto povečujemo naš uvoz iz dežel SEV.

Letos smo od 150 mio \$ planiranega izvoza planirali kar za 16 mio \$ v CL aranžmanu. Ocenjujemo, da bomo v letošnjem letu realizirali plan uvoza s slabimi 80%, a uvoz v CL \$ nameravamo doseči 100%, kar pa pomeni, da bomo že 13% celotnega uvoza realizirali z deželami, s katerimi imamo CL plačanje. To je na eni strani vzpodbudno, ker zmanjšujemo nabave v konvertibilni valuti in kompenziramo nekatere naše izvoze v dežele s CL načinom plačila, na drugi strani pa si dostikrat naredimo medvedvo uslugo zaradi nestalne kvalitete uvoženih elementov oz. repromaterialov iz te regije. Zaradi rasti vrednosti \$ so ravno v deželah SEV pod udarom nekatere dolgoletne kooperacije in s strani DO so močni pritiski na prekinitve kooperacijskega odnosa in ga skušati nadomestiti z rednim izvozom. Dvakrat moramo premisliti, predno se odločimo za tak poseg, saj kot rečeno, partner v SEV hoče poslovati na način dvosmernega pretoka blaga. Ena od rešitev je reeksport v tretje dežele, za kar pa se moramo še usposobiti.

Dežele SEV po strukturi Iskrinega izvoza predstavljajo v letošnjem planu 38%. Kot pa vse kaže, pa bo ob zaključku leta ta % padel na 34 — delež izvoza v dežele razvitega Zahoda bo skočil od planiranih 33% na 35 in delež izvoza v DVR bo tudi zrasel od planiranih 28% na 31%. Devizno je to prav gotovo interesantno, dohodkovno pa bistveno manj. Še nekaj je potrebno dodati, da tiste izdelke, ki so planirani za plasman v dežele SEV-a in za katere so pogodbe podpisane, a jih zaradi pomanjkanja repromateriala ne bomo realizirali, ne moremo prodati v druge regije, niti ne v Jugoslavijo v takem obsegu, zato moramo pravočasno zagotoviti osnovne pogoje, da se taki posli v roku izpeljejo.

Naše poslovno obnašanje do izpolnjevanja pogodbenih obveznosti je odločilnega pomena za naše bodoče ZT nastope v deželah SEV-a, saj je 1985. leto zadnje leto sedanjega petletnega plana in glede na te rezultate naslednjega leta nas bodo merili in odmerjali nabave od nas v naslednjem srednjeročnem obdobju 1986 — 90.

Zavedati se pa moramo, da pri trženju v deželah SEV niso zadostna samo podjetniška prizadevanja, ampak je potrebno zaradi specifičnosti teh trgov, za prizadevanja podkrepiti s politično aktivnostjo. V Iskri smo mnenja, da smo tozadevno slabše podprti, kot naši domači konkurenti.

TERJATVE

Ob koncu septembra je imela Iskra zapadlih terjatev v višini 25 mio \$, nekoliko manj kot lani, pri čemer pa je naš izvoz 15% večji od lanskega. S tem pa nikakor nismo zadovoljni, saj nam zakasneni prilivi onemogočajo uvoz oz. nabavo repromaterialov in občasno povzročajo celo prekinitve proizvodnega ciklusa. IC, ki je odgovorna za pravočasna plačila je postrojila izterjevalno disciplino, a dostikrat je nemočna, saj so prilivi odvisni včasih od meddržavnih aranžmanov (Iran), sprostitev deviz s strani NB lokalne države (LA, Nige-

rija) in predolge verige bank. Gotovo je potrebno terjatvam v bodoče odmeriti še več pozornosti, saj samo hitro obračunanje sredstev omogoča proizvajalcu normalno delo.

NAČRT ZA PRIHODNJE LETO

Za naslednje leto načrtujemo interno izvoz v vrednosti 300 mio \$, kar je za nad 30% več kot je ocena za letošnje leto. Pri tem naj bi bil izvoz na konvertibilno področje približno 200 mio \$, torej skoraj 70% od celotnega planiranega izvoza in predstavlja nad 20% povečanje na letošnje leto. Ob tako velikem izvozu so to izredno visoki skoki, še zlasti če upoštevamo koliko smo oz. bomo vložili letos v opremo za izboljšanje tehnologije. (Letos bomo namreč nabavili opremo v vrednosti 9,5 mio \$, a polovico od tega v 4. kvartalu in bodo učinki vidni že v sredi naslednjega leta. Lani

smo pa investirali vsega skupaj v uvozno opremo pod 3 mio \$). V strukturi naj bi izvoz v dežele RZ predstavljal 38%, v DVR 26% in v dežele SEV-a 36%.

Vemo, da bo gornje številke težko doseči, saj bo najtežje s preskrbo repromaterialov, ker bo deviz, s katerimi bomo razpolagali, zelo malo. S tega stališča bi morali izvoziti blaga v višini 400 mio \$, kajti le tak nivo izvoza bi nam omogočil normalnejše poslovanje. S tržnega vidika smo sposobni obvladovati tako številko, saj smo ustvarili učinkovito lastno ZT mrežo, ki bo ob ojačitvi z nekaterimi branžami specialisti znala obvladovati tak izvoz, vendar moramo tej mreži dati tudi moderno orodje, da bo z njim uspešneje delala — v mislih imam moderne proizvodne programe. O tem pa bomo slišali malo kasneje.

Sklepi 13. konference mednarodnega trženja

1. Izhodišča

Obpravna na konferenci je izhajala iz zasnov srednjeročne politike mednarodnega trženja, ki so jih pripravile skupine delovnih organizacij s sorodnimi programi in ciljnim panogami odjemalcev. Začetni proces usklajevanja in povezovanja delovnih organizacij v teh skupinah vodi k večji dolgoročni uspešnosti in varnosti poslovanja Iskre na vseh tržiščih.

Konferenca je potrdila, da je bistven predpogoj za nadaljnjo rast mednarodnega trženja Iskre osredotočena uporaba omejenih zmognosti Iskre za obdelavo tržišč in izvajanje poslov. Sedanja razpršenost mednarodnega trženja Iskre, ki je posledica večletne usmeritve pretežno le v količinsko rast trženja, ne zagotavlja Iskri dolgoročne uspešnosti in varnosti na mednarodnem tržišču.

2. Izvoz Iskre v letu 1984 in načrt izvoza za leto 1985

Iskra bo v letu 1984 izvozila za 230 milijonov dolarjev, kar je nekaj pod 90% letnega načrta, vendar za 10% več, kot v letu 1983. Pri tem bo konvertibilni izvoz dosegel 165 milijonov dolarjev, kar je za 11% več kot leto prej, klirinški pa bo okrog 65 milijonov dolarjev, kar je 80% načrta. — Kaže torej, da Iskra svojega internega načrta izvoza ne bo uspela izpolniti, vendar so se na konferenci delovne organizacije, Iskra Commerce in poslovne enote v tujini dogovorile za vrsto akcij, ki naj bi zagotovile čim večji izvoz do konca leta, zlasti v zadevah, ki so v možnostih Iskre. Ob tem je konferenca posebej poudarila osebno odgovornost v vsej verigi trženja od nabave do proizvodnje in plačila.

Za leto 1985 predvideva interni cilj Iskre izvoz v vrednosti 300 milijonov dolarjev, od tega 200 milijonov dolarjev na konvertibilno področje, kar je kar 30% več kot ocenjena vrednost izvoza v letu 1984. Pri tem je predvidena 21-odstotna rast vrednosti konvertibilnega izvoza. Delež izvoza v dežele razvitega Zahoda, dežele v razvoju in dežele članice SEV bodo 38 : 26 : 36 in torej skoraj enaki kot v letu 1984. — To je v sedanjem mednarodnem gospodarskem položaju in glede na že doseženo vrednost izvoza Iskre izredno ambiciozen načrt, ki je pogojen z discipliniranim izvajanjem vseh dejavnosti, ki zadevajo mednarodno trženje — še posebej pa z redno oskrbo proizvodnje z reprodukcijskimi materiali, ki izhaja iz zagotovitve virov kvalitetnih sredstev.

3. Srednjeročna usmeritev mednarodnega trženja

Obpravna zasnov srednjeročne politike trženja po skupinah delovnih organizacij s sorodnimi programi in ciljnim panogami odjemalcev je obsegala:

- opredelitev ciljnih panog odjemalcev
- opredelitev najpomembnejših poslov in
- opredelitev ključnih deželnih tržišč

Temeljne ugotovitve te obravnave so, da so predpogoj za doseganje ciljev srednjeročne politike Iskre v mednarodnem trženju zlasti:

- hitrejša inoviranje ponudbe izdelkov in storitev, vključno pravčasno izgradnjo zmogljivosti Iskre,
- večja vlaganja v obdelavo tržišč, ki so enako pomembna, kot vlaganja v razvoj in raziskave, ter
- hiter prehod na koncentrirano trženja in opustitev sedanjega razpršenega trženja, ki presega zmognosti Iskre, zmanjšuje uspešnost in povečuje tveganja

Konferenca zato predlaga:

- naj se na osnovi zasnov po skupinah delovnih organizacij izdelana politika mednarodnega trženja vključi v srednjeročni načrt Iskre za obdobje 1986 — 1990 in v usmeritev Iskra 2000
- naj Iskra Commerce in delovne organizacije kar najhitreje določijo enotna merila za določanje ključnih poslov v mednarodnem trženju Iskre kot izhodišče za uveljavljanje koncentriranega trženja Iskre
- ključni posli morajo biti v naslednjem obdobju deležni prednosti pri razporejanju združenih sredstev in ostalih skupnih zmognosti Iskre ter prednosti pri obdelavi in izvajanju poslov tako v delovnih organizacijah, kot v Iskra Commerce.

4. Organiziranost trženja v Iskri

Konferenca potrjuje osnovno usmeritev, po kateri je za politiko trženja svojih izdelkov na vseh tržiščih pristojna in odgovorna delovna organizacija, za trženje vseh izdelkov Iskre na posameznih deželnih tržiščih pa Iskra Commerce.

Težišča v tej izdelčno tržiščni matriki so pogojena z značilnostmi programov in ciljnih panog odjemalcev posameznih delovnih organizacij in skupin delovnih organizacij v Iskri. Ta težišča so različna za trženje sistemov, za trženje izdelkov, za trženje elementov in za trženje izdelkov za široko potrošnjo.

Postopno povečevanje deleža sistemov ter panog za sisteme zainteresiranih odjemalcev (namenski odjemalci ter komunikacije, promet, energetika ipd.) v mednarodnem trženju Iskre terja povečevanje deleža izdelčnih znanj v pridobivanju in izvajanju trženja.

Delovne organizacije in Iskra Commerce bodo v medsebojnem sodelovanju zagotavljale zadostno udeležbo strokovnjakov v trženju in tvorjenju organizacijskih oblik, ki omogoča za specifično izdelčne ponudbe in deželnih središč kar največjo učinkovitost, donosnost in varnost trženja.

Iskra Commerce naj v pol leta pripravi predloge sistemskih rešitev za trženje specifičnih skupin programov posameznim panogam odjemalcev z opredeljenimi pristojnostmi in odgovornostmi DO in Iskra Commerce.



Strokovne konference na Brdu.

Sklepi 13. konference mednarodnega trženja

5. Finančna problematika

Konferenca je obravnavala in sprejela konkretne zadolžitve glede širjenja dejavnosti mreže, zlasti:

- širjenja obsega dejavnosti, da bo mreža tudi v bodoče obvladovala 70 do 80% plasmana Iskre v tujino
- povečevanje strokovnosti z dopolnjevanjem osebja enot mreže za ključne posle s strokovnjaki za posamezne programe, predvsem iz delovnih organizacij Iskre
- širjenje vsebine dejavnosti, zlasti z vzpostavitvijo v letu 1985 leasing dejavnosti, ki naj mrežo enot usposablja za naraščajoči delež sistemov v mednarodnem trženju Iskre.

Konferenca je sprejela konkretne zadolžitve na področju finančnih zadev in informatike mreže poslovnih enot, zlasti:

- povečanja kapitala in kapitalizacije dela dobičkov podjetij Iskre v tujini kot predpogoj za normalno delovanje ter vzpostavljanje bonitete, ki bo enotam omogočala večje doseganje krajevnih virov finančnih sredstev
- vzpostavitev enotne poslovne in finančne informatike, ki bo omogočala boljše vodenje mreže enot in kompatibilnost podatkov med enotami mreže ter med enotami in Iskra Commerce.

Konferenca se je opredelila tudi za nadaljnje širjenje lastne distributerske dejavnosti poslovnih enot Iskre, kjer je to racionalno.

6. Predpogoji za izvajanje mednarodnega trženja

Konferenca je obravnavala zaostajanje organiziranosti, pomanjkanje poslovnih prostorov, urejenosti poslovanja itd. ter sklenila, da ne sme ogroziti izvajanja srednjeročne politike mednarodnega trženja. Nosilci potrebnih ukrepov so vodstva Iskra Commerce in delovnih organizacij Iskre.

Kadri za izvajanje mednarodnega trženja ostajajo omejitveni dejavnik tako v Iskra Commerce kot v delovnih organizacijah Iskre. Konferenca posebej priporoča:

- nadaljevanje dopolnilnega izobraževanja za mednarodno trženje v Iskri, ki je z ZT šolo in periodičnimi seminarji že doseglo primerno vsebino in urejenost
- redno pošiljanje perspektivnih nosilcev poslov na dopolnilno poslovodno izobraževanje v mednarodno priznane ustanove
- uvedbo rednih delovnih praks delavcev Iskre v poslovnih enotah Iskre v tujini.

učinkovito organiziranje dela. Glede na sedanje rezultate poslovanja bi težko zapisali, da so strokovni delavci Telematike napravili vse, kar je potrebno, za izboljšanje stanja.

Že v mesecu februarju 1984 so bili na nivoju delovne organizacije sprejeti izredni ukrepi, ki naj bi zaostri disciplino in odgovornost nosilcev nalog. Vendar so ti ukrepi očitno ostali v predalih, saj so dogodki še naprej tekli po starem.

Ob zaključku prvega polletja 1984 so bili sprejeti novi ukrepi v temeljnih organizacijah ATC, PTN in Terminali, ki so takrat prvič prikazale izgubo. Istočasno se je začelo oblikovati novo vodstvo delovne organizacije, ki naj bi z novimi prijemi spremenilo stvari.

Negativnih gibanj seveda ni bilo možno spremeniti čez noč. Kljub tekočemu ukrepanju na vseh koncih in krajih, ugotavljamo v tretjem trimesečju povečanje izgube v že omenjenih temeljnih organizacijah, dodatno pa se je med žgubaši znašla Tovarna zasebnih telekomunikacijskih sistemov.

Vse več težav je bilo zaradi vse slabše likvidnosti. Problemi so bili pri oskrbi z devizami in zato je prišlo do nepravilnih dobav materialov. Od slednjega je bila seveda neposredno odvisna realizacija proizvodnje in prodaje. Na eni strani ugotavljamo prevelike zaloge repromateriala in nedokončane proizvode, na drugi strani pa nepopoln asortiment, ki onemogoča zaključevanje izdelkov.

Očitna je zmeda pri planiranju in nabavi, kar ni nenavadno, saj se je poslovanje delovne organizacije zepeljalo v razmere, ko je mogoče delati edino akcijsko, namesto na sistematski način. Ko gori na vseh koncih in krajih, nastaja v naglici, nepremišljenosti in ob netočnih podatkih dosti napak.

Na osnovne elemente poslovanja so v največji meri vplivale povečane obresti in negativne tečajne razlike.



Iskra Telematika se je zapletla v hude gospodarske težave, ki jih bo možno razrešiti edino z učinkovito pomočjo in sodelovanjem celotne SOZD Iskra in širše družbene skupnosti.

Tako je Iskra Telematika v devetih mesecih 1984 dosegla 14.112 milijona din celotnega prihodka, kar predstavlja 70,2% letnega plana. Dosežen dohodek v tem obdobju znaša 2.232 milijona din oziroma 44,7% letnega plana. Na drugi strani ugotavljamo, da je bilo v tem obdobju 11.881 din porabljenih sredstev, kar predstavlja že 78,8% letnega plana.

Kot že zapisano, so na končni rezultat pomembno vplivale negativne tečajne razlike, teh je bilo 1.728 milijonov din ali 96,8% več kot v istem lanskem obdobju, in visoke obresti, ki so znašale 1.796 milijonov din ali 178% več v primerjavi z istim obdobjem leta 1983. Omenjeni bilančni postavki presegata vrednost iz plačanih osebnih dohodkov.

Praktično nobena temeljna organizacija ni poslovala pozitivno. Tiste, ki niso zabeležile izgube, so poslovanje v devetih mesecih zaključile s tako imenovano pozitivno ničlo. To pomeni, da nobena ni mogla formulirati skladiškov.

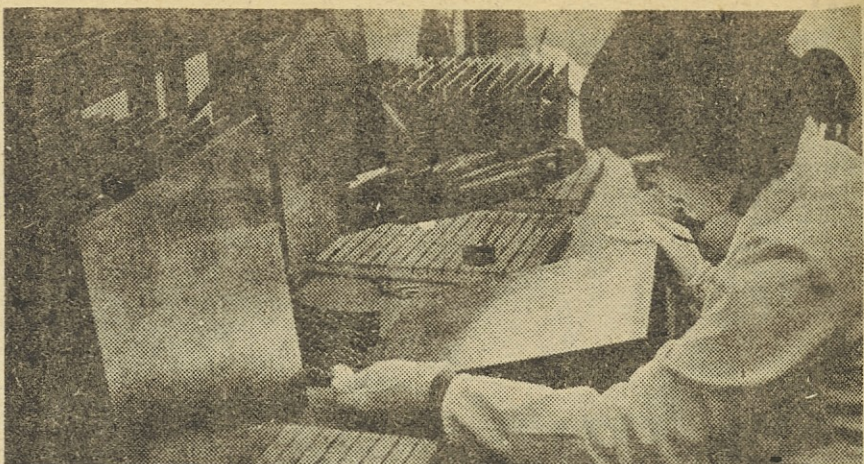
Slabi poslovni rezultati so se seveda odrazili tudi na osebnih dohodkih delavcev. Ne glede na splošno draginjo, inflacijo in padanje standarda so bili povečani le za skromnih 7% (10% povečanje v mesecu juniju minus 3% faktorja stimulacije, ki je bil letos ukinjen).

Povprečni osebni dohodek na zaposlenega je v obravnavanem obdobju znašal 25.128 din. Za primerjavo povejmo, da so osebni dohodki v Iskri Kibernetiki letos znašali v povprečju 26.199 din, v Iskri Električni orodja pa 26.707 din. Tudi v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami je rast osebnih dohodkov v Iskri Telematiki počasnejša.

Zato so delovno organizacijo že začeli zapuščati nekateri najpomembnejši strokovnjaki, torej prav tisti ključni delavci, ki jih Iskra Telematika pri razreševanju svojega poslovnega zapleta najbolj nujno potrebuje.

To zahteva takojšnje ukrepanje na področju nagrajevanja po delu in rezultatih dela. Zapisane in samoupravno sprejete osnove nagrajevanja so bile sicer že doslej zadovoljive, vendar niso nikoli zaživele. V praksi se je na tem kadrovskem področju izvajala skrajno oportunistična politika. Vodje delovnih procesov so se očitno preveč bali za svoj »socialni mir« v lastnem okolju in lastno priljubljenost (tako so ugotovili tudi komunisti v okviru razprav o sklepih 13. seje CK ZKJ) in niso hoteli ali znali razlikovati dobro delo od slabega.

Tako omemba nagrajevanja po rezultatih dela zlasti med režijskimi delavci ni nikogar več razburjala, kvečjemu je vzbujala pomilovanja in smeh zaradi nemoči in nesposobnosti na tem področju. Tudi manj bistri so v prete-



Tovarna tiskanega vezja uspešno pokriva vse potrebe po ploščah tiskanega vezja v okviru delovne organizacije, prav tako solidno pa izpolnjuje tudi zunanja naročila. Delavcem povzroča težave uporaba domačih materialov (kemikalije, vitroplast), ki ne ustrezajo zahtevam, to pa povečuje izmet. Ob odpravi teh problemov bi bil poslovni uspeh lahko boljši.



Glavna sedanja značilnost TOZD Terminali so neprestani zastoji pri izdelavi telefonskih aparatov zaradi pomanjkanja repromateriala in še vedno premajhna proizvodnja garnitur Isicom super in novčičnega telefonskega aparata, ki ne uspeva pokriti potreb tujega in domačega tržišča. Izguba te temeljne organizacije v devetih mesecih 1984 znaša 365.611.000 din.

klih letih spoznali, da se ob svojem delu lahko mirno pretrgajo, pa bo njihov osebni dohodek prav tak kot sosedov, ki je prispeval manj ali nič. Pravzaprav je sosed samo prej dojel načelo: kdor ne dela, ima eno samo napako — kdor dela, jih ima lahko veliko... In drugo načelo: ne izvajaj lastnih pobud, saj s tem prevzameš tudi odgovornost zanje. Pa še zaključek: pridno čakaj kampanjske akcije dvigovanja razredov ali osebnih ocen, ko pri nagradi zanesljivo ne boš izpuščen. Saj bi bil sicer jezen, tega pa tvoj nadrejeni ne mara.

Tudi opisana »stimulacija dela« v preteklih letih je Iskro Telematiko pripeljala v sedanji nezavidljiv položaj. Zdej nevzdržne gospodarske razmere zahtevajo takojšnje ukrepanje. Delavce, ki so pripravljeni izgovoriti za sedanje cilje delovne organizacije, bo treba ustrezno nagraditi. Delavski svet Iskre Telematike je že sprejel usmeritev v selektivno nagrajevanje, ki naj stimulira najbolj obremenjene delavce, strokovna služba pa s tem v zvezi pripravlja konkretne rešitve.

Hkrati bo treba poskrbeti za tiste delavce z najnižjimi osebnimi dohodki, ki so se ob sedanjih splošnih draginjah znašli v nesprejemljivo slabem gmotnem položaju.

Nadaljnje gibanje osebnih dohodkov se bo seveda odvijalo v skladu z družbenimi usmeri-

tvami in kvaliteto doseganja poslovnih rezultatov.

Oglejmo si še nekatere bistvene rezultate po posameznih poslovnih področjih!

Do konca septembra je Iskra Telematika na domačem trgu prodala za 4.351 milijona din izdelkov in s tem realizirala 112,7% dinamičnega plana oziroma 80,2% letnega plana prodaje na domačem trgu. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta se je prodaja vrednostno povečala za 26%. Toda ker so cene narasle v povprečju več kot 30%, moramo ugotoviti, da fizična prodaja na domačem trgu upada. Gibanja ilustriramo z nekaj primeri!

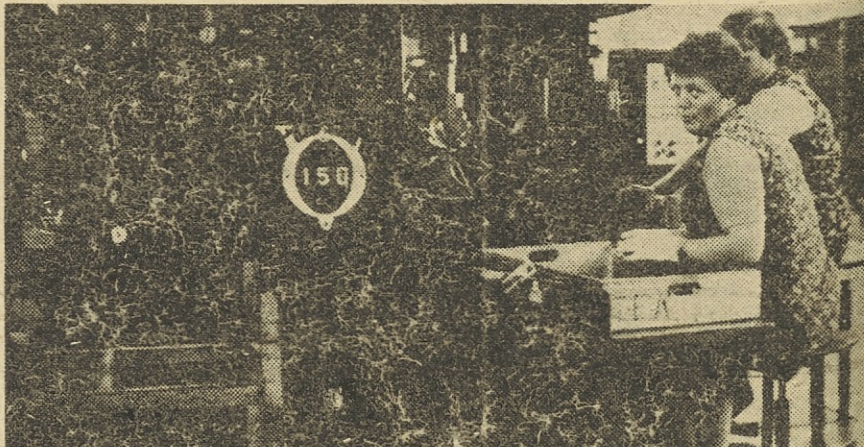
Tovarni ATC ni uspelo izdelati manjkajoče telekomunikacijske opreme in tako je bil dinamični plan prodaje sistema Metaconta 10 C realiziran le z 81%. V tretjem trimesečju ni bila izdelana niti ena sama centrala Iskra 500 A za domače kupce, zato je ogrožena možnost nadaljnje prodaje. Letni plan prodaje central sistema Crossbar je bil presečen za 140%. Vendar je treba omeniti, da imajo nekateri izdelki tega sistema zelo slabe cene.

Letni plan prodaje terminalov je izpolnjen že 97%. Vendar pa prodaja ni dosežena tudi

(Nadaljevanje na 7. strani)



TOZD Elementi ni poslovala z izgubo, vendar delavce kljub temu skrbi, kako bo v prihodnje. Izgotovili so naročilo ploščatega releja za Irak, zdaj pa za ta izdelek nimajo ne izvoznih ne domačih naročil. Izpad nadomeščajo z montažo priključne plošče za TOZD Števec. Delovno linijo za proizvodnjo novega mini-releja še usposablja. Zaradi pomanjkanja jeder iz uvoza jim ne uspe izdelati dovolj tuljav za potrebe tovarn ATC in ZTS.



V Tovarni MKD se je v tretjem trimesečju zaradi pomanjkanja materiala pojavil problem zaposlenosti delavcev. Srečujejo se tudi s problemom porabe njihovih izdelov v tovarnah — finalistkah. Da ne bi delali prevelikih zalog, so se delno usmerili na zunanja naročila.

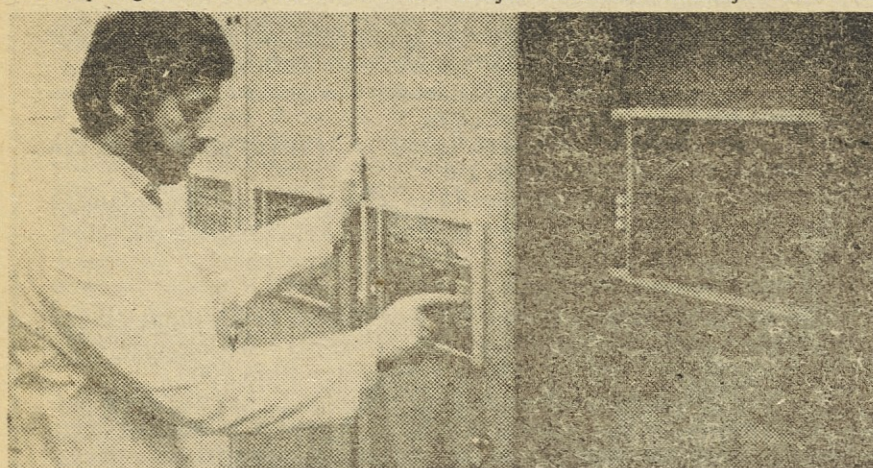
AKTUALNI TRENUTEK DO TELEMATIKE

Čimprej zaustaviti gospodarsko drsenje!

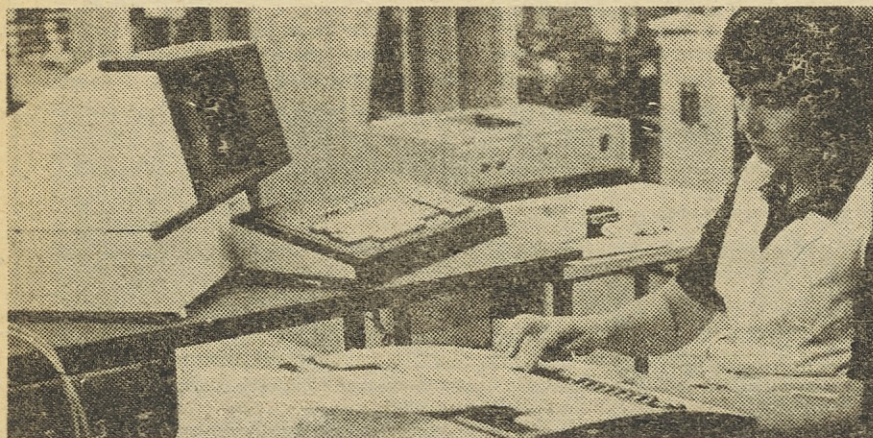
Iz poročila o poslovanju Iskre Telematike v devetih mesecih 1984 je razvidno, da je delovna organizacija v zadnjih treh mesecih svojo izgubo še bistveno poglobila, saj le-ta zdaj znaša 1.627.852.000 din. Glede na dejstvo, da je po obsegu dohodka četrta največja delovna organizacija v Sloveniji, so njene pozitivne ali negativne številke lahko zelo hitro ogromne. Brž pomenijo tudi pomembne odstotke v gospodarstvu SOZD Iskra in občine Kranj. Seveda se odrazijo tudi v uspešnosti regije in republike.

Iz teh razlogov so delavci upravičeno zaskrbljeni za svojo prihodnost, prav tako pa tudi širšemu družbenogospodarskemu okolju že lep čas ni vseeno, kaj se dogaja v Iskri Telematiki.

Ni dvoma, da so k sedanjemu poslovnemu zapletu delovne organizacije bistveno prispevali splošni gospodarski pogoji, ki z omejevanjem možnosti na vseh koncih in krajih delajo veliko težav, zlasti v tehnološko intenzivnih panogah. Vse te stvari so seveda že znane in mimo njih se ne da.



V prvih devetih mesecih 1984 je najvišjo izgubo v okviru Iskre Telematike zabeležila Tovarna ATC (728.071.000 din). Zaradi pomanjkanja repromaterialov ji ni uspelo realizirati plana na klirinškem trgu, istočasno pa zaradi prioritete, ki jo je namenjala izvozu, ni izdelala manjkajoče opreme za kompletiranje telekomunikacijskih objektov v Jugoslaviji.



Zelo je zaskrbljujoče, ker se je v tretjem trimesečju znašla v izgubi tudi Tovarna ZTS (347.465.000 din). Na njej namreč temelji glavni del konvertibilnega klirinškega izvoza, katerega realizacija bi pomembno prispevala k izboljšanju gospodarskega stanja Iskre Telematike. Devizna in dinarska sredstva za nakup manjkajočih materialov so bila v drugem polletju letošnjega leta zagotovljena. Potem se je zataknilo zaradi dobavnih rokov. Nabava v odnosih z dobavitelji še vedno ni uspela zagotoviti vsega potrebnega in proizvodnja se ne vrti. Čas pa neusmiljeno teče...

Čimprej zaustaviti gospodarsko drsenje!

(Nadaljevanje s 6. strani)

po asortimentu, saj je povpraševanje po garniturah Isicom super, novičnem telefonskem aparatu in določenih izvedbah aparata ETA 80 večje od možnosti proizvodnje. Neustreznemu doseganju ciljev na tem področju je botrovalo predvsem pomanjkanje materiala.

V prvih devetih mesecih je Iskra Telematika izvozila za 27,5 milijona dolarjev izdelkov (po podatkih ICD). S tem je izpolnila le 45% letnega plana oziroma 75,5% dinamičnega plana.

Nekaj boljša je bila izpolnitev plana izvoza na konvertibilno področje, kamor je izvozila za 10,5 milijona dolarjev. To pomeni 56,9% letnega plana in 81,4% dinamičnega.

Oglejmo si nekaj problemov, ki se pojavljajo na področju izvoza!

Zaradi pomanjkanja materiala je ogrožen izvoz central sistema Metaconta 10 C v Sovjetsko zvezo, prav tako pa tudi izvoz central Iskra 500 A v Turčijo. Na konvertibilni turški trg bi morala Iskra Telematika do konca leta izvoziti 94 central Iskra 500 A v vrednosti 5,9 milijona dolarjev. Vendar se prav lahko zgodi, da bo izpadlo 62 central v vrednosti 4,13 milijona dolarjev.

Temeljne organizacije se na eni strani srečujejo s pomanjkanjem izvoznih naročil (ploščati rele, SL 6), na drugi pa ne izpolnjujejo pravočasno naročil, ki jih imajo v rokah (Isicom super). Zamude pri proizvodnji izdelka SI 2000/021 povzročajo izpad kliničnega izvoza v vrednosti 7,5 milijona kliničnih dolarjev, in sicer zaradi prepozno definiranih in dobavljenih materialov ter drugih razlogov.

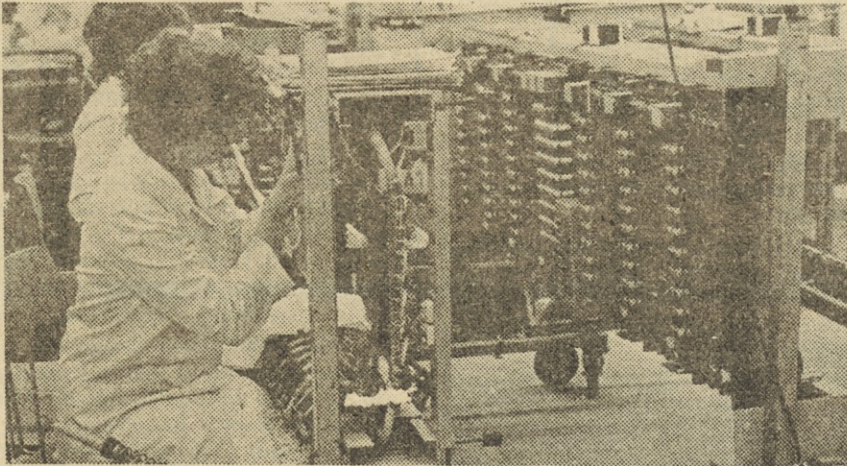
V prvih devetih mesecih 1984 je Iskra Telematika proizvedla za 7.514 milijonov din izdelkov, kar predstavlja 88,2% izpolnitev dinamičnega plana eksterne proizvodnje oziroma le 60,2% izpolnitev letnega plana. Primerjava proizvodnje po cenah v letu 1980 (po katerih spremljamo izpolnjevanje srednjeročnega plana) pokaže, da se je fizični obseg proizvodnje v letošnjem letu zmanjšal za 12,3%. Tudi dinamični plan interne proizvodnje ni dosežen, saj je izpolnjen 89,1%, kar pomeni 65,9% letnega plana.

Vzroki za neizpolnjevanje plana so znani in v vseh temeljnih organizacijah dokaj podobni. Predvsem gre za pomanjkanje različnih vrst materiala z domačega trga in uvoza (temu je vzrok dinarska in devizna nelikvidnost), nedodelan razvoj določenih izdelkov in pomanjkanje naročil (predvsem v temeljnih organizacijah Terminali in Elementi).

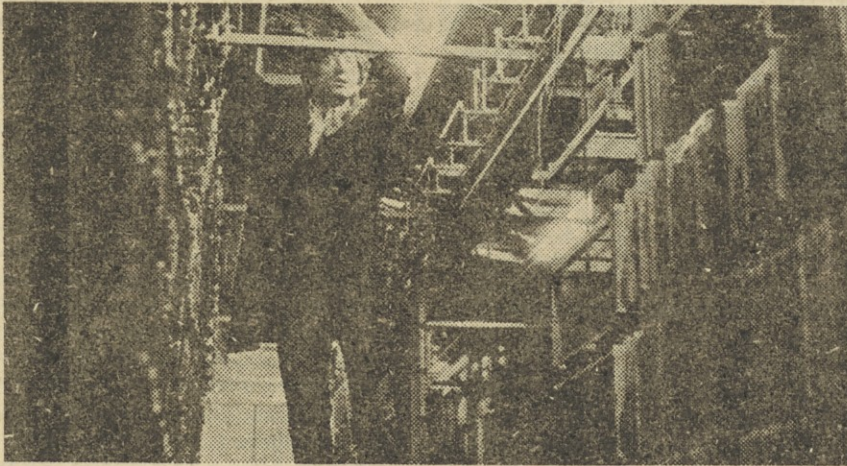
Na drugi strani ima delovna organizacija ogromna sredstva vezana v zalogah. Po knjigovodskih podatkih je imela konec septembra za 5.132 milijonov din vseh zalog, kar je 24% več kot na koncu lanskega leta. Vendar je zaradi porasta cen ocenjeno, da se je fizični obseg vseh zalog v bistvu zmanjšal.

V zadnjem trimesečju so zaloge vrednostno narasle za 533.269.000 din oziroma za 12%. Največja rast je zabeležena pri nedokončani proizvodnji in polizdelkih: 28%. Obseg zaloga materiala in drobnega inventarja se je zmanjšal za 2%.

V naslednjih mesecih je torej treba še intenzivneje nadaljevati začete aktivnosti za



Tovarna posebnih telekomunikacijskih naprav na Blejski Dobravi je zabeležila 186.704.000 din izgube. Za to tovarno je značilna proizvodnja starejših telekomunikacijskih sistemov, ki jih vanjo prenaša matična delovna organizacija. Delavci dobro delajo, vendar imajo težave pri prodaji izdelkov, ki niso sodobni in atraktivni. Več bo treba napraviti na komercialnem področju, saj trg tudi za izdelke sistema Crossbar še vedno obstaja.



Delavci Montažno servisne organizacije so se ubadali s pomanjkanjem opreme in kablov za izdelavo izdelkov že začetih telekomunikacijskih objektov. Manjkalo jim je dela in to so skušali nadomestiti z odpiranjem novih objektov, kar jim (spet zaradi nedobav ostalih tovarn Iskre Telematike) ni v celoti uspelo.

zmanjševanje vseh vrst zalog in poskrbeti za njihovo boljše sortiranost. Vložiti je treba vse napore za dokončanje začete proizvodnje, da se s tem sprosti ta del vezanih sredstev. Hitreje obračanje obratnih sredstev v vseh pojavnih oblikah bo prispevalo k izboljšanju likvidnosti, kar bo neposredno vplivalo tudi na izboljšanje poslovnih rezultatov.

Tu ima bržkone najpomembnejšo in najtežjo nalogo nabava. V devetih mesecih je bilo na domačem trgu kupljenega za 2.608,7 milijona din repromateriala in delov. S tem je delovna organizacija izpolnila 73,7% letnega plana domače nabave oziroma za 1,1% presešla dinamični plan. V primerjavi s preteklim letom je to 36% več, vendar je treba upoštevati visoko rast cen, pri čemer se nazadnje izkaže, da se je fizični obseg nabave v bistvu zmanjšal.

Uvoz je znašal 5,2 milijona dolarjev (vključno z maloobsejnim prometom v vrednosti 1,3 milijona dolarjev), kar predstavlja 30,6% izpolnitev letnega plana uvoza. V

primerjavi s istim lanskim obdobjem je bil obseg uvoza kar za 22% manjši. Najslabše je bilo na področju uvoza opreme, kjer je bil realiziran le dober odstotek letnega plana.

Nabava na domačem trgu je bila v vseh devetih mesecih povezana z velikimi težavami zaradi pomanjkanja deviznih in dinarskih sredstev. Dobavitelji so zahtevali devizno participacijo. Zaradi počasnega reševanja tega problema je prišlo do velikih zamud pri dobavi. Vseskozi so bile pereče dobave lak-žic, kablov, folijskih kondenzatorjev, hibridov, delov iz plastike itd.

Še bolj zapleten je bil položaj pri uresničevanju uvoza. Treba se je bilo zatekati k alternativnim oblikam uvoza, kot so termiski nakupi, maloobsejni promet itd. Zaradi neopredelnosti obveznosti so dobavitelji daljšali dobavne roke in dobave celo ustavljali. Vse več dobaviteljev je zahtevalo predplačilo ali akreditiv. Te stvari pa so seveda stroške še povečevale.

V novejšem obdobju si je delovna organizacija uspela pridobiti dovolj deviznih in dinarskih sredstev za najbolj nujne potrebe. Zdaj mora nabava napraviti vse, da doseže skrajšanje dobavnih rokov, kar bo močno vplivalo na oživitve proizvodnje in s tem na dosežene poslovne rezultate ob koncu leta. Z boljšim nabavnim marketingom bo morala zmanjšati stroške nabave, kar bo neposredno vplivalo tudi na znižanje cen lastnih izdelkov. Nižje cene pa bodo morali strokovnjaki Iskre Telematike doseči tudi z razvojnimi in konstrukcijskimi posegi.

Hkrati bo treba v večji meri kot doslej omejevati vse vrste izdatkov in varčevati na vseh področjih.

Zaradi nevarne situacije na področju tehnološke opremljenosti so nujne večje investicije. V zadnjih letih je bilo investiranje zelo omejeno in majhno, v prihodnjem obdobju pa mu je treba dati večji poudarek, predvsem pri predvidenem prestrukturiranju proizvodnega programa.

Z naložbami v osnovna sredstva, ki so znašale 108,7 milijona din, je Iskra Telematika v devetmesечju realizirala komaj 9,08% letnega plana. Kljub temu pa so investicijska vlaganja v primerjavi s istim obdobjem leta 1983 za 41% večja.

Od skupnega zneska investicijskih naložb predstavlja večji del nakup opreme: 92,2%. Od tega zneska je bilo v zgradbe in zemljišča vloženo 7,8%. Vlaganja v osnovna sredstva je delovna organizacija financirala izključno z lastnimi sredstvi.

Investicijska vlaganja v družbeni standard so znašala skupno 48,8 milijonov din (15,7 milijona din za nakup stanovanj, 33 milijonov din za posojila članov kolektiva in 0,1 milijona din za poštenske domove).

Dejanski stroški investicijskega vzdrževanja so v letošnjih devetih mesecih znašali 165,9 milijona din, kar je 106% letnega plana.

Gibanje investicij je seveda odvisno od razpoložljivih finančnih virov in odobrenih investicijskih programov. Dosedanja finančna situacija delovne organizacije je zadovoljevanje potreb oziroma investicij močno omejevala, kar se je moralo odraziti tudi na tehnološki usposobljenosti delovne organizacije, ki ne omogoča uspešnega spoprijema s

Iz tujega strokovnega tiska

Umiranje gozdov

Glede na to, da masovno umirajo celi predeli gozdov, zlasti v Srednji Evropi, je razumljiva zaskrbljenost vseh ljudi, ki prebivajo na teh področjih. V nekaj letih bodo skoraj povsod uvedli bencin brez svinčevih dodatkov, znižali bodo maksimalne hitrosti vozil na cestah in uvedli tudi katalizatorje za prečiščevanje avtomobilskih izpuhov.

Dva Münchenska znanstvenika sta na veliko presenečenje ugotovila, da je vzrok umiranju gozdov razpad listnega zelenila — klorofila. Raziskovala sta ozračje med 800 m do 2000 m višine in ugotovila, da umirajo gozdovi tudi v popolnoma čistem ozračju. Povečana količina ozona v povezavi s fotooksidanti je zanesljivo znamenje za umiranje gozdov. Tako je razumeti, da je Porurje, znano po stalno zastrujenem ozračju, mnogo manj prizadeto kot južnonemško področje Schwarzwald, kjer je zelo malo industrije.

Strokovni članek kislega dežja sploh ne omenja.

Ceste brez ledu

Povsod po svetu plujejo zasnežene ceste in jih posipavajo s soljo. Sol pa je velik onesnaževalec okolja, ki prizadene zlasti vso vegetacijo na cestnih robvih in površinah, kamor se odteka slana voda.

Sedaj so odkrili novo sredstvo za posipavanje cest, ki ne povzroča nobene škode. Je naravni granulati v povezavi s sintetično pridobljeno sečnino. Že majhna količina tega granulata zadostuje, da se sneg in led stalita in še nekaj časa preprečuje ponovno zaledenitev.

Granulati bodo že v tej zimski sezoni uporabili na zahodnonemških cestah pod imenom »Okotau«. Proizvajalci zagotavljajo, da ne prizadeva niti rastlinskega niti živalskega sveta in tudi ne onesnažuje talne vode. Izostale bodo celo običajne poškodbe pri betonu in jeklu. »Okotau« ni nič dražji kot sedanji posipni material, žlica tega pa zadostuje, da se stopi in posuši en m² spluzene a zamrznjene ceste.

Računalniška operacija možganov

V ZDA so demonstrirali, kako lahko skupno delujejo različne znanstvene discipline. Pri tem omenjajo laserje s helijem v povezavi z računalniki in roboti na eni strani in na drugi obolelo človeško tkivo.

Od nenormalnih struktur človeškega tkiva so tumorji v možganih še vedno najtežji problemi za nevrokirurge. Strokovnjaki menijo, da traja povprečno življenje človeka z odkritim možganskim tumorjem približno samo štiri mesece. Obsevanje je edina zunanja učinkovita metoda, čeprav je rezultat omejen. Terapija z obsevanjem podaljša življenje bolnika z rakastim tumorjem za devet do 12 mesecev. Kljub vsem naporom in raznim novim metodam umre 90% pacientov v dveh letih.

Ameriški strokovnjaki so sedaj razvili računalniške programe, s katerimi s pomočjo tomografije dobe tridimenzionalne podatke področja, kjer je tumor. Na temelju teh podatkov krmilijo druge naprave, ki jim nato slede ustrezni kirurški posegi.

Dr. Yik San Kwok, vodja raziskovalnega medicinskega projekta v medicinskem centru v Long Beachu, je izdelal mehanično roko, ki različne kirurške instrumente natančno pozicionira in olajša s tem operacijo. Drugi znanstvenik dr. Patrick Kellys iz raziskovalne skupine v Buffalu odstranjuje tumorje s CO₂ laserjem. Prednost tega postopka je, da ne poškoduje zdravega tkiva.

Tretja metoda sloni na obsevanju z ioniziranimi helijevimi atomi.

Pri vseh teh posegih je poglavitna računalniška obdelava podatkov, povezana s številnimi drugimi elektronskimi aparati.

Photokina '84

Od 10. do 16. oktobra je bila v Kölnu svetovna razstava fotografske opreme, imenovana Photokina. Med številnimi zanimivostmi so pokazali tudi barvni amaterski fotografski laboratorij za domačo uporabo, ki zavzema komaj 0,8 m² prostora.

Razvijanje filmov in izdelava slik traja z novim sistemom komaj nekaj minut za razliko od klasičnega sistema, ki je trajal več ur.

Za izdelavo slik je potreben le manjši prostor in električna napeljava. Tudi vodovodna napeljava ni nujna, zadostujeta dve posodi po 20 litrov. V eni je 20 litrov vode, v drugo pa se odteka izrabljena kemikalije prek električne črpalke. Vse naprave so spravljene v komaj 2 m visoki, 1,20 m široki in 67 cm globoki omari. Od prejšnjih 19-ih različnih kopeli in natančno določene temperature se je to število znižalo na minimum, ostala pa je še nespremenjena voda za izpiranje.

Čeprav ni znana cena celotnega laboratorija, menijo proizvajalci, da se bo z novim sistemom amaterska barvna fotografija mnogo bolj razvila.

Kolonija na Marsu

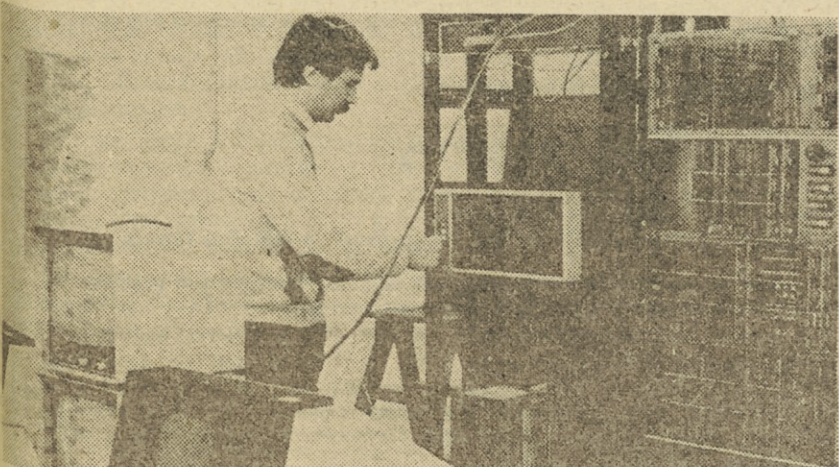
Britanski znanstveniki načrtujejo že v naslednjem desetletju kolonijo na planetu Marsu. To so sporočili na letnem zasedanju britanskega združenja za pospeševanje znanosti v Norfolku. Sedaj iščejo 30 prostovoljcev, ki bi eno leto preživeli na zemlji v enakih razmerah, kot so na Marsu. Poskusne osebe bodo živele popolnoma ločeno od okolja a posredno povezane le z raziskovalnim laboratorijem. Zanimivo je, da bo skupina imela nekako samoupravljanje, kot bo to pozneje tudi na Marsu in podobnih planetih.

Osnovna zamisel naselitve Marsa so ogromne zaloge surovin, ki bi jih lahko v prihodnje izkoriščali na zemlji. Načrt temelji na ugotovitvi ameriške sonde Viking 1., ki je leta 1976 mehko pristala na Luni. Strokovnjaki menijo, da bi lahko do 10 tisoč ljudi prebivalo na takšnih zunajzemeljskih kolonijah.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj



Velike možnosti za bolj racionalno in učinkovito poslovanje vidijo delavci Iskre Telematike tudi v vpeljavi kvalitetnega poslovno informacijskega sistema. Na začetku letošnjega leta so nazadnje le uspeli premagati administrativne ovire in so nabavili sodoben računalnik IBM ter najbolj nujno opremo, ki jo bo treba še dopolniti. Zdaj so seveda na potezi strokovnjaki za področje informatike, ki že gradijo osnove novega poslovno informacijskega sistema. Na sliki: zajemanje podatkov v delovni skupnosti Računski center.



Pomanjkljiva razvojno-tehnološka opremljenost in kasnitve pri dobavih materialov so močno zavirale tudi dejavnost TOZD Raziskave in razvoj. Posledice se kažejo v nedorečenih izdelkih, zato nastajajo zamude pri vpeljavi v proizvodnjo.

V devetih mesecih za 27 % večja proizvodnja

Zaposleni v delovni organizaciji Iskra—Semič so v devetih mesecih letošnjega leta proizvedli blaga v vrednosti 543.297.000 din (planske cene iz leta 1980), kar pomeni, da so dosegli večjo proizvodnjo v primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta kar za 27%. Tako so letni plan proizvodnje uresničili v višini 71%.

Manj uspešni pa so bili pri urešnjevanju plana izvoza, saj so ga v devetih mesecih uresničili le v višini 62%, medtem ko so plan proizvodnje, namenjene prodaji na domačem tržišču realizirali v višini 81%.

V devetih mesecih so prodali blaga v vrednosti 1.910.876.000 dinarjev in so tako plan izpolnili v višini 81%, s čimer so plan prodaje na domačem tržišču presegli za 7%.

Če podrobneje pregledamo izvozne rezultate v devetih mesecih letošnjega leta, vidimo, da so v Semiču izvozili blaga v vrednosti 5.178.517 dolarjev, kar pomeni, kot smo že omenili, 61% realizacije plana izvoza. Od skupno izvoženega blaga so izvozili na konvertibilni trg za 3.609.000 dolarjev blaga in tako izpolnili letni plan konvertibilnega izvoza v višini 59%.

Doseženi celotni izvoz je ostal na ravni istega obdobja lanskega leta. Struktura izvoza glede na območje prodaje se je nekoliko izboljšala in sicer v korist izvoza na konvertibilno območje, saj je slednji večji v prime-

rjavi z istim obdobjem prejšnjega leta za 17%, medtem ko je bil izvoz na klirinško območje manjši v primerjavi z istim obdobjem lani za 25.

V obdobju januar — september letos so v Semiču uvozili blaga v vrednosti 2.901.000 dolarjev in tako uresničili 77% letnega plana uvoza. Poleg tega so uvozili preko ostalih delovnih organizacij za 858.600 dolarjev blaga, kar je za 7% več kot so si zastavili v gospodarskem načrtu za vse leto 1984.

V letošnjem tričetrtletju so v Semiču nabavili na domačem trgu blaga v vrednosti 1.178.669.000 dinarjev, kar pomeni večjo vrednost v primerjavi z nabavo v lanskem tričetrtletju za 128%. Sorazmerno največ se je povečala vrednost polizdelkov in sicer za 152%, medtem ko se je vrednost ostalih nabav povečala za 100%.

Podatki o številu zaposlenih na dan 31. 9. letos pričajo, da so v DO Kondenzatorji zaposlovali 1697 delavcev, kar pomeni 1% oziroma 11 delavcev več, kot so predvidevali, da jih bodo zaposlovali ob koncu letošnjega leta. Nominalni osebni dohodki so se povečali za 51%, kar kaže na tendenco upadanja realnih osebnih dohodkov. Tako so netto povprečni osebni dohodki znašali v tričetrtletju 20.970 dinarjev.

D. Ž.

TOZD ELEKTROAKUSTIKA, SEŽANA

Delali bi, če...

Tisti »če« iz naslova je v tem trenutku vreden 7000 ameriških dolarjev, oz., protivrednost v repromaterialu iz uvoza. Zaradi te, na videz neznatne vsote, je namreč nekaj desetina delavcev sežanske Iskre že dlje brez dela. Neprostovoljno sedenje križem rok pa je pred kratkim povzročilo prekinitve dela in izsiljen sestanek zbora delavcev.

Kapljjo čez rob so do vrha polnemu vrču natočile odločbe s katerimi je dokončno obveljal novi način nagrajevanja v temeljni organizaciji, dobro in (verjetno) pametno zamišljen sistem naj bi vrnil veljavo delu v proizvodnji in v tem trenutku strateško pomembni nabavni dejavnosti.

Za delo, za katerega se zahtevajo enaki pogoji, naj bi bilo v proizvodnji in nabavi avtomatično odmerjenega za petino več denarja. Vsak novi sistem pa je seveda — glede na sam mehanizem sprejemanja — sprejemljiv le v primeru, če je večina prizadetih tudi — zadovoljnih. Za kolektiv sežanske Iskre to brez dvoma velja, saj je z novim načinom nagrajevanja soglašala večina članov kolektiva, pripravljala pa ga je večje število tamkajšnjih Iskrašev.

Na videz torej ne bi smelo biti povoda za nezadovoljstvo ob razdelitvi odločb o višini osebnih prejemkov. Pa je v sredo, 7. novembra, v Sežani vseeno prišlo do hude krvi. Završalo je, ko so si svoje nove ocene pričeli ogledovati in med seboj primerjati delavci v montaži akustičnih aparatov, ki zaradi prej omenjenih 7000 dolarjev stojijo brez dela. Seveda so se pričeli spraševati.

Obiskali smo tovarno elektromotorjev in gospodinjskih aparatov

Klub inovatorjev Iskra iz Ljubljane, mladinci in štipendisti Iskre—Sprejemniki, Sežana in Iskre—Kondenzatorji, Semič smo obiskali Iskra—Tovarno elektromotorjev in gospodinjskih aparatov.

Predstavniki kolektiva in mladinci tovarne so nas gostoljubno sprejeli. Pokazali so nam celotno proizvodnjo. Seznanili smo se z vsemi fazami proizvodnje gospodinjskih aparatov, tako s težkim delom livarja, kot tudi z nadzorom nad zahtevnimi avtomati, ki izdelajo rotorje motorja od začetne do takorekoč zadnje faze. Le to je med nami vzbudilo veliko zanimanja.

Imeli smo priložnost primerjati stari in sodoben postopek sestavljanja in navijanja rotorjev. Po ogledu nas je Tone Rovtar seznanil z zgodovino obrata, s sedanjimi problemi in z načrti v bodoče, Darinka Šehli pa nam je povedala nekaj o kadrovske politiki, o štipendistih in zaposlovanju. Razveseljivo je bilo dejstvo, da zaenkrat še niso odklonili štipendista po končanem študiju in, da so doslej uspeli vse zaposliti.

Pogovarjali smo se tudi o tem, da Klub štipendistov in njegovo sodelovanje z mladinsko organizacijo v tej DO nima nobenih pogojev delovanja, saj so posamezne TOZD organizacijsko in lokacijsko zelo dislocirane.

Po zelo okusni malici v tovarni

smo obiskali kovski muzej v Železnikih. Na skrbno izdelanih maketah in muzejskih eksponatih smo videli s čim vse so se ukvarjali domačini skozi zgodovino kraja. Ob zanimivem pripovedovanju o življenju v tistih časih bedi in garanju tedanjih družin, ki so noči preživljale ob težkem delu v vigencih, se nam je porodil v spominu stavek iz pesmi Otona Zupančiča: Od štirih do ene...

Na žalost pa je med ogledom zmanjkalo električne energije, tako da nismo mogli videti vseh maket v pogonu.

Od tu smo se odpeljali na Soriško planino, kjer smo v prijetni planinski koči sklenili dan s družabnim srečanjem skupaj z mladinci Iskre — Železniki.

Sklenili smo nova poznanstva, izmenjali mnenja, ki nam bodo pri nadaljnjem delu v Iskri nedvomno pomagala.

Za sprejem in ogled, kakor tudi za gostoljubje se kolektivu tov. Šehlijevi, tov. Rovtarju in mladincem v Iskri—Elektromotorji še enkrat toplo zahvaljujemo in jih ob letu vabimo na naš lep primorski konec Slovenije.

Lojze Demšar

ZAHVALE

Ob tragični izgubi dragega moža in očeta Alojza

IVANA SIMČIČA

se iskreno zahvaljujemo sodelavkam in sodelavcem TOZD — Tovarne velikih zaganjalnikov ISKRE—Avto-elektrike ter sindikalni organizaciji za darovani venec in denarno pomoč. Posebej se zahvaljujemo Milanu Hvali za vso skrb in Draganu Popovu za organizacijo pogrebnih svečanosti in poslovilne besede

žena Eva s sinom Darkom in hčerko Helenco

Ob smrti najine mame

MARIJE ZUPANC

se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam Iskra Kibernetika TOZD Števci Kontrola, obdelovalnica Trak TZZ za izrečeno sožalje podarjeno cvetje denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

sin Tone, hči Milka z družinama.

Ob boleči izgubi mojega dragega moža in očeta

ANTONA BOLHA

se najiskrenejše zahvaljujem IO OOSZ TOZD Naprave za energetiko za podarjeno cvetje ter sodelavcem za denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

žalujoča žena Zinka s sinoma Jankom in Tonetom.

Ob izgubi moje mame

AMALIJE JENSTERLE

se zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam Iskra Telematika TOZD ZTS za podarjeni venec in izrečeno sožalje

sin Peter Jensterle z družino.

Vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali ob smrti moje tete in mame se iskreno zahvaljujem

Ida Zupan z družino.

ISKRA—AVTOMATIKA

URNIK REKREACIJE

NOGOMET: vsak petek od 20. do 22. v dvorani kasarne Ljuba Šercerja na Topniški cesti;

ODBOJKA ženske: vsak torek od 18.30 do 20.30 v dvorani gimnazije Šentvid;

KOŠARKA — ODBOJKA: vsak četrtek od 18.30 do 20.30 v dvorani gimnazije Šentvid;

KOŠARKA moški: vsak torek od 16. do 17.30 ure v dvorani na Ježici;

KEGLJANJE moški in ženske: vsak ponedeljek od 14. dalje na kegljišču Maksa Perca;

TRIM KABINET v Savskem naselju, Belokranjska 2 (namizni tenis):

vsako sredo od 15.30 do 17.30 vsak petek od 17.00 do 19.00 vsako nedeljo od 8.00 do 10.00.

Prosimo, da se rekreacije redno udeležujete v čim večjem številu in vam želimo veliko športnih užikov!

Časopisne novice

Iskrin telefonski aparat je dobil japonsko nagrado za industrijsko oblikovanje. Nagradjen je bil tako oblikovalec Davorin Savnik, kot sam telefonski aparat vrste ETA 82 34 KO 23, ki ga na Japonskem prodajo kot luksuzni izdelek. Aparat je dobil zelo cenjen znak »dobrega oblikovanja«. Kolikšen uspeh pomeni nagrada za Iskro, priča tudi podatek, da se je za znak dobrega oblikovanja potegovalo kar 4553 izdelkov iz vsega sveta. Ljubljanski Dnevnik.

Spodnjeidrijska Iskra je organizirala posvet jugoslovanskih proizvajalcev in uporabnikov hermetičnih kompresorjev. Poleg predstavnikov Gorenja so se posveta udeležili tudi predstavniki Rade Končarja iz Zagreba, Oboda iz Cetinja, Mikrona iz Prilepa, Elektromotorji iz Džakovice, Hekom iz Mostarja in tudi iz Gospodarske zbornice Jugoslavije, ki so vodili posvet. Proizvajalci hladilne tehnike so se dogovorili o sodelovanju v naslednjem letu.

Iskra Avtomatika zaključuje opremljanje centra za avtomatizacijo prometa na sedežu mestne prometne milice na Trdinovi ulici v Ljubljani. Celotno delovanje centra lahko pričakujemo že prihodnje leto, saj bodo do konca naslednjega leta vključili v center že večino za to predvidenih 106 ljubljanskih križišč. Center za avtomatizacijo prometa bo omogočil hitrejši in varnejši promet na ljubljanskih ulicah.

V ljubljanskem centru bo, podobno kot ga gradi Iskra v Pekingu, posebna naprava — komunikator zbiral vsako minuto podatke o delovanju semaforjskih naprav na vseh križiščih, ki bodo vključena v sistem. Podatki o delovanju bodo prikazani na pregledni tabli ljubljanskega prometnega območja. Mimo tega bo Iskra Avtomatika postavila na nekaterih križiščih tudi detektorske zanke, ki štejejo in ugotavljajo vrsto vozil. V centru pa bo posebni računalnik glede na gostoto prometa sproti spreminjal programe delovanja semaforjskih naprav in jih prilagajal za čimhitrejši pretok vozil. Dežurni miličnik bo v centru lahko tudi takoj sporočil vrsto napak v delovanju semaforjskih naprav delavcem Javne razsvetljave, tako da ne bo zastojev. V centru bodo celo spremljali promet z nekaterih križišč s pomočjo televizijskih kamer.

Goriški Gometal bo v prihodnje izdeloval v večjih serijah elektromotorje in kompresorje, ki jih zdaj izdeluje organizacija Iskre v Spodnji Idriji. Gometal sodeluje sicer že vrsto let z Iskro, kakor tudi s tovarno Eto iz Cerknega. Pripravljenost na vsestransko poglobitev in razširitev proizvodnega sodelovanja čez mejo so potrdili na nedavnem obisku delegacije Slovenske kulturno gospodarske zveze iz goriške in videmske pokrajine v spodnjeidrijski Iskri. Gospodarstvo, Trst.

Zaradi sodobnega tehničnega razvoja bomo doma in na delovnem mestu kmalu povsem odvisni od računalnika — tako piše v uvodu kranjski Glas v članku »Ni več računalniške nepismenosti«. V Iskri Kibernetiki so se tega zavedli pred dvema letoma, ko so zasnovali prvi projekt osnovnega računalniškega izobraževanja. Od pomladi teče tako v Iskri tečaj računalniškega opismenjevanja, delo skupine mladih strokovnjakov.

Iskrino »računalnico« so opremili z desetimi kompleti Sinclairovih hišnih računalnikov Spectrum. Trenutno je za računalniško šolo prijavljenih blizu 300 ljudi, v razvojni projekt pa je zajetih nad 5 tisoč.

Številni jugoslovanski časopisi so objavili vesti ali pa kratke članke o tem, da so predstavniki Mednarodne finančne korporacije IFC iz Washingtona, Iskre in Ljubljanske banke podpisali posojilni pogodbi v skupni višini 26 milijonov dolarjev za hitrejšo modernizacijo Iskrine proizvodnje.

Zbral in uredil Marjan Kralj

OBVESTILO

Obveščamo vse cenjene kupce, da bo trgovina v Tovarni gospodinjskih aparatov, Reteče 4, poslovala odslej samo ob torkih in četrtek od 8. — 12.

Prodajni oddelek TGA Reteče

Dekleta in fantje

Če imate veselje do plesa in pesmi, pridružite se FOLKLORNI SKUPINI ISKRA.

Pokličite predsednico skupine v DO Kibernetika telefon: 2234!

Potrebe po sodelavcih

Objave prostih del in nalog v Iskri zbira in ureja Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, tel.: 213-213, int.: 25-25.

Prijave pošiljajte na naslov, ki je naveden v okviru objave posamezne delovne, oz. temeljne organizacije. Na tem naslovu prejmete tudi natančnejše informacije o prostih delih in nalogah.

ISKRA — INDUSTRIJA ŠIROKOPOTROŠNIH IZDELKOV —ŠIROKA POTROŠNJA—, TOZD TOVARNA ELEKTROAKUSTIČNIH NAPRAV IN TRANSFORMATORJEV ELEKTROAKUSTIKA, SEŽANA

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

Vodenje operativne priprave proizvodnje

Pogoji za opravljanje del in nalog so naslednji:

višja šola (VI. stopnja) ekonomske ali organizacijske smeri in 4 leta delovnih izkušenj. Delo se združuje za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o šolski izobrazbi in opisom doseganega dela na naslov: ISKRA TOZD ELEKTROAKUSTIKA Sežana, Partizanska št. 82 v 15 dneh od dneva objave v Primorskih novicah.

Vse prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 30 dneh po končani objavi.

Hkrati vabimo k sodelovanju strokovnjake elektro in strojne smeri za dela na področju tehnologije in razvoja.

DO KIBERNETIKA KRANJ

Komisija za delovna razmerja

DELOVNE SKUPNOSTI KOMERCIALA

objavlja

prosta dela, oz. naloge v LJUBLJANI

SAMOSTOJNI REFERENT II. za prodajo stikalne tehnike

Kandidati morajo izpolnjevati poleg splošnih še naslednje posebne pogoje:

- 4-letna srednješolska izobrazba ekonomske smeri,
- 2-letne ustrezne delovne izkušnje,
- znanje strojepisja.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA KIBERNETIKA, Kadrovska služba, Savska loka 4, Kranj — 64000.

Podrobnejše informacije o delu lahko kandidati dobijo v KS Komerciala Kibernetika, Prodajna služba, Trg revolucije 3, Ljubljana, oz. na telefonski številki (061) 223-311.